

№ 659

ՀԱՅԿԱՅԷՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

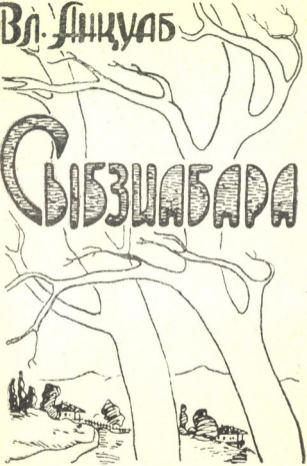
Վլ. ԱՆԿՄԱԾ

ՏՆՅԱԿԱՐԱ

Вл. Динкуаб

СЫЗИАБАРА

А13
659

Ашақуғыжырта «Алашара»
Ақуа — 1964

Владимир Анкуаб, дшыхучыз нани наби ицёызит, нара ихала, цхыраафы бубуак дима-замкуа аҕстазара амҕа дазкылсит. Уи маху-ҕала акыр шықуса аус иуан аколнхарафы, ашахтафы... Акуатәи ахэынтқарратә драматә театр афы арежиссиор ицхыраафысгы ды-кан зны.

Вл. Анкуаб 1956 шықусазы, Акуатәи ахэынтқарратә педагогтә институт акны, а-III-тәи акурс афы дыштәаз, нааныжыны дцонт Москвака. Уа дталонт алитературатә институт А. М. Горки ихъз зхыу, дагьалгонт 1961 шықусазы. Уажәы аус иуент Акуатәи ахэынтқарратә педагогтә институт акны лекторс.

Уи атыхутәантәи ашықускуа рзы ашәкуф-цәа ҕарацәа наанцагылаз иреиҕькуоу дыр-уазәкыуп. Раҕхьазатәи нажәеинраалакуа реи-зга «Сышьха зиас» тыцит 1958 шықусазы, ақбатәи ишәку «Бзып, аҕшахәа» — 1960 шықусазы. Уи аахыс имачам акыпхь афы ицәырцхьоу апоет ифымтакуа.

Ари ашәку нануп ажәеинраалакуеи, апое-макуеи, абалладакуеи. Апоет пафос дула ашәа рзихэонт аҕсадгьыл абзнабара апатриотизмра, акоммунизм зыргыло ауаа рбақхатәратә рәнара.

Акамчы еиҕш, нажәа ҕаца рхикьонт, аҕ-нара наҕышыкхлахәуа, ауаажәларра ирҕыр-хагоу ацәыртракуа зегьы.

Ашәкуафы иреиҕьу атып, ааннакылонт абзнабаратә лирикагьы.

ქართული
ენობრივი

ҰЛТ АРХИВІ
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

АЖӘЙІН РААЛАҚУА

* * *

Саб сахымтәыжәәдоу ихаразам.
Сиабашьуам иситаз куншьа.
Уи игутакы ахьзаха иамраза,
Аҗсәәха ижәит илаз ишьа.

Исылымшац стынчроуп изеытцызго.
Ахала ак узааниуам умкуҗар.
Ауарбәжә җшагаражәтәкьа
шыцызгоит,
Ажәәан ишалоу избар.

Иблахкыгоуп ажәәан хазынаха.
Сгу науам уахь именхар.
Адгьыл сәәкутдыр стахын аха,
Амтәыжәәакуа ахнаам смахуар.

Жәәан исәкумкукуаауа сылакуа,
Сгу аәада исыхонт хара.
Тәашьас исымен, сымгылакуа,
Ажәлар сырҗазар сара.

Уи иагазаргьы сыҗстазаара,
Ажәәан ахь сеыхрак снаҗшыртә.

ТАТАРСТАН
ҖАМИАТЫ

Абшьтрала нсмоузаргь уи аказара,
Амцэыжэфа счаџароуп сыџьрыртэ.

Сгу шаџь-шаџь сыма уа сџагахар,
Сыжэлар уи саха ирызтых,
Имыцэо, мчы змоу лашарбагаха,
Ирзыхарк нскып уака ишьтых.

АМРЕИ КРЕМЛЬТӘИ АИАТӘЕИ

Ааҗыңра иҗанатойт
Аҗсабара еинтәыла.
Са игуастойт есышьажь
Абри хамра ангыло.

Кремльтәи аетәоуп
Раҗхья уи зынччалә,
Нас адәы иныкуҗсойт
Ршәахуакуа неилала.

Аха уи акум, игуашәди,
Нахьхьи амра ахьавоу,
Лассаамта ишзавымтцау,
Ушазыҗшу угу еибафап.

Ускан губрак ума
Адә улаҗш нахыга,
Уназыҗшы уи Кремльтәи
Аетәа блахкыга.

Уи аетәа ашәахуа
Ухы шышьуа инухысны,

Адунеи аеахьнагзоит
Ибырфын рахуцны.

Абар уажэгьы ишубоз
Аху ду инахысит.
Амра, аху изавымтцуаз,
Ашэахуа инахьысит.

Хьтэы цхаха инашаза
Ашэахуа хьэажь нырбжьала,
Ахи агуи реиңш урт
Реааимырдеит ңшьшьала.

Амра ашэахуа ахьанцчо
Аецэа хьзыркыра,
Миллион-бла гуразха
Иңхоит цэымзаркыран.

Амрагьы, аху ишзавымтцуаз,
Иаразнак амч иацла,
Аецэа ашэахуа анахьыс
Аеҕэанахт жэған иацлаб.

АТАХМАДА ГЫД ИАБЖЬАГАЖӘА

Аңстазаара аанҗасрада,
Ахатәымҗа икушьшь инеиуент.
Уанзахьымза, асынадиенҗш
Ашьтахька җаа угандалеиуент.
Ускан заңхья адунеи укулаз,
Аңстазаара нахьза идәыкулаз,
Уара рымҗа уаңырахоит,
Уара иувымсыкуа изцашам.
Иауам урт җыхәтәыла иумысыр,
Уаргыи укамҗартә узыбууахашам...
Аңстазаара — мшын дуззоуп,
Аңәкурҗ еилагьяжьюа ихалонт.
Аңсабара ус иаңҗароуп,
Аңәкурҗ ашхуа хуарә нахалонт...
Иалшом уамкуахар аеышьхуа,
Уаҗа уаҗахар ухала.
Уахар хәа ушәо уцәышхо,
Укуадыр ахаҗруа укамларцаз,
Урыцны иреиҗбу ууа-укула,
Аңстазаара уахьза удәыкула.

АМҘА СЫҢ

*«Хпартия зегьы, хажэлар зегьы
еицфакны ирфадьохыт урт зeaхкуз-
кьақуаз, ағыц цэырцрақуа зегьы
ирфaгыла, ихитаратэ культ аантэи
аметод хумгақуа реицашьақургылары
зeaзызкыз».*

Н. Хрущев

(XXII — анзара ду 27 октиабр 1961 ш.)

Амхы шақа имбьацахра
Ианатцала ацэхуда, амна...
АмҘа сыт, амҘа, амҘа,
Нак июжь уахнымхалан сеабура.
Сара абнахьхьы сыхунароуп,
Сырфьсроуп абаху, ахра.
Сшьацэхнымслароуп, сымблакьароуп.
Уфши шақа ихаракыу.
Ерцаху ду уи ааста илакууп.
Ерцахумоу игуат Гималаи,
Уфшы, уфшы ара уааи.
Уафьтәса адунеи,
Уанза макьана дымнеиц.

Сара соуп уахь раҗхья идэыкула.
 Икоуп стынха, сыуа, сыкула.
 Саб ихы уа ахунара иахтнитцент.
 Ауафытәфса уахьаз дтыцит.
 Знык уфыхунар уа игузырхагоуп.
 Ёнагь иҗхо ааҗын мрахуагоуп.
 Тагалан еиҗш аҗсабара,
 Зынгы җхынгы ибрақьатуп.
 Уа аҗстазаара зынза икьатом.
 Са саргуаҗ'уеит уаҗа анхара.
 Амфә сыт, амфә, амфә,
 Урфызамхан ацәхуда, амиа.
 Зегь акоуп са сузынкылом,
 Иоужь наҗ, уахьнымхалан сеабура.
 О, истоубоуп сшуфрагыло,
 Шакантә иануцахьей сгуахура.
 Уара зхатә хуцра змазам,
 Уара ашьыцрада ак злазам...
 Абаху ахунара уара нулам,
 Ихуно думкын уиҗагыла.
 «Саргы уахь сыхуноит», —

уҳәах'уеит,

Нас уҗшыхыр шьтахь уҳахоит.
 Уара уакумзар уажәшьта,
 Сөеихьазаарын итегь даара.
 Сылсит абна, стыст аҗста,
 Кыр сырфысит кызбра, наара...
 Амфә сыт, амфә, амфә.
 Икылпыпза уаҗа узамфә,
 Шакантә иануцахьей сгуахура,

Нак иоужь, уахьнымхалан сеабура.
Зегь акоуп са сузынкылом,
Мчыкам ззыхэа са саангыло.
Сара ахы сагазом,
Исылалом ахэа, акама.
Са сзын ашхам уфсакьама,
Сара убригьы сацэшэазом.
Шьдахька аказы сгьажьзом.
Сара абнахьхьн сыхунароуп.
Итакнахауп, абаху наароуп,
Аха амѠа, амѠа збоит,
Ленин илихт агура згоит.

КОНГО АПАТРИОТ ИБЖЬЫ

Избан Белгиа жэлар зегь сцэымбыуп
зугуахууа?
Урт рахьтэ афызцэаггы сымоуп сара.
Ианхажэла зны ацэкуарѓа амшын ацахь
ихахо
Жэфахыркны ихацкуѓон аѓбаѓы дара.

Рыламыс сгу итцэома Белгиа
анхафыжэлар.
Зныкымкуа рқытакуарѓе снейхьент сасра.
Денкуатцэоуп хэа, шьоук реиѓш,
схумгашья иаусыжэла,
Рчеѓыка сымтатца исыдтэалон дара.

Нас ажэлакуа еилысх'уеит зугуахууеи
афызэ?
Иаахжэашэа сцэажэозар уи са
сказшьоуп.
Агу цкѓа иманы ихата дуафызар,
Милатс дзенуазаалак дфызоуп,
дсашьоуп.

Исфом са сѣта мша иара амла

дак'уазар, ИЗДАНИЕ
2008 ГОДА

Арыцхараѣ дѣхтѣзар сеигзом сыѣсы.

Аха дыкоуп даѣазы...

О исоумхѣан.

Дсымбозар

Даѣа сакра сыцлон,

Гузхаран са сзы.

Уи иѣызцѣа с-Конго адгьыл ачашѣра

иахапапа,

Ирхуѣзарц иѣѣыми имазоума уи.

Хбышѣатѣкъагьы хѣыхны иахами ирапо,

Хмилаѣ арзра иашьтоуп, уаѣа закуи.

Стѣыла зегь неидкыла ахра-тѣра иѣами,

Анбанк аѣышьа азѣы иѣар хѣа имшѣои.

Зѣы аанхызх'уа азѣ сыжѣлар дрызгылар

руама,

Акартоѣа даѣа цѣгьала дѣадмырхон.

Архѣцѣа роуми с-Конго аѣшѣмара

згазгьы.

«Аѣыѣхти аѣыѣхти еибабѣ'уеит» рхѣоит.

Архѣѣы дыѣхѣитѣоит аиаша мѣаѣазго,

Нас иѣыѣѣѣ уа иѣыза аѣыч днаиртѣоит.

Еиѣхакуѣуа имаауеи ачамадан ѣацѣкуа

рыма,

Урт стѣылаѣ ахныкугара марноуп хѣа

еиѣа.

Урт стэыла шдырхэуа ишшылырцэцэо
рыззарыма
Адуinei зегы ха хгуакра иахья ианаха.

Избан, Белгиа жэлар зегь сцэымбыуп
зугуахууа,
Урт зегы ирхарей скуакуа икутэазар
цьоуқы?
Дыкоуп хажэлантэгы ацьырмыкьяхь
ихахо,
Уажэыгы акурушьяз хазтиуа хнеизакы.

Хайтиует иххапапаз бзиа данумба,
Тыцьказы дубрагыла дтэонт ьырцьхара.
Дабакоу ххакуитра афырхатца х-Лумумба,
Дхуцагуа, наансуа, изхарада ишьра?

Изцрам зыцьсадгыыл абзнабара амца,
Хахэхьантоуп итажью уи игуафьы.
Хыцьхьякра тыцьказ дафьизоуп
аламцажэ,
Ахануан тыхуа иататэа ахныкугара
иафьу.

Дсыжэлантэуп хэа уи са сидгылоит
угуамхун.
Амца икы дбылуазаргы ссахом снапы.
Уи ахуафьса дифьизоуп с-Конго азын
ишхамха,
Афьацэа иныргутасу° чхалоу афькы.

Сара ажэлақуа еилысх'уам, нудыруаз

афыз

Иаахжэашэа сцэажэозар, уи са

сказшьоуп.

Агу цқба иманы, ихата дуафызар,

Милатс дзеиузаалак дфызозуп, дсашьоуп.

Мамзар усыкутэозар, нахья убба ухы

иархуо,

О, исзычхауам, иалсыршом ус уцазарц.

Са исчхаргы, аиаша уа уѣаѣхья

иаухырхуо.

Иуабжъазгоит заанац ушейбгоу ухы

угарц.

ԼՅԱԱՏԻ ԱՄՏԱ

Ախչա իբջկի րբօօօսան,
Բչիք աղա աշխադա.
Ալուդա րադրան
Երլեդոզ աշադադա.

Բչիք ադաադա րկուրդաա
Իդլան աշխիմզադա.
Իխիջիդան ադա րա
Ադաաադա րաա ախիմզադա.

Աբազգաա — ադաա
Նխոն րա րկուրդաա.
Աա իարգոն ադադա,
Ալուադա րկուրդա.

Ալադեդա, ադադաա
Օադլոն րլադադա.
Արադ րդա ադադա
Ադադե րադադադա.

Աաա իադադոզ ադադադա
Բչիքդադա ազիադադա.

Иабахон есаири
Хабдуцаа рышьтрагы.

Иргон ақуылацаа,
Ирфытрак ашәхақуа.
Ацха рзынхомызт
Ашьхымзафәы ашьхақуа.

Ихыршьаауан ашыцра,
Инырх'уан афсатцлара,
Шацара картдомызт
Рфата иахьяцлара.

Уара ухацагы иубон
Ари адгьыл иаакулахяз.
Угылоуп иахьягы
Адуinei уакулаха.

Угылоуп, аха указам
Зынза угу акалашәа.
Са сцәа аасхзызаант
Утаарых ансгуалашәа.

Шақантә уеилыршьаахяз,
Шақантә угуартахяз?
Шақантә хабдуцаа
Ашьа узкартәахяз...

Ашьа газго иуцалоз
Умахуқуа ифрықужжуан.

Нас анышә иналала
Ушьәтәҫ итцыжжуан.

Аха угылоуп гуаҫрак
Уазмырхуа ухымжәәзо.
Угылоуп фыртынк,
Аарҫарак уацәымшәәзо.

Угылоуп иац уины
Иахьакуушәа укуҫшзара.
Угылоуп угу аздуха
Иҫыцхаз уҫшзара.

Угылоуп ишыҫамгы
Гуаҫра-цәгыас илоумбац...
Избанзар хабдуцәа ршьа
Ушьәтәҫ иламбац.

Д. ГУЛИА ИГУАЛАШӘАРА ИАЗКНЫ

Чанбак дыкан Кушәан хәа,
Тахмадак, хгулара,
Ифны дтынчза днатәо
Иалшомызт инкылара.
Бнарәан амб еилаҗа
Раафсан агуафара.
Уа снейлон сшәакъ сыма
Абгакуа рхафара.
Избон уа аҳацчакуа,
Атцәассакуа еихаханы.
Цьарах абна ылырхаа
Аихаха еиҗаханы...
Дтәылызх'уаз мацмызт
Ускан аргамагы.
Аха Кушәан дакумтит.
Абнара иамакы,
Амбракуа еилырхаауа
Абнара рыцкьаны,
Дмыцәа-дымтәа дафзан
Аазара, ахьчара.
Иара дыҗсхьейт, аха
Иахья уа абаҗчара

Шәырла ибеназоуп.
Иртауеит, иҗалах'уеит.
Ашәыр рыфәыхаа
Харантә иуҗалахауеит.
Уаанза Күшәан ихыччоз
Уажә уа иҗоу мацхыума.
Абахча узыктаңар
Ашәыр зфо мачхуума.
Иббаҗтәагоуп даныкам
Андараҗы иуцхраара.
Узцоу зыхуогы дыкамзар
Уи акузоуп арыцхара.
Уҗа ишалтца анудыруа
Алтшәа, лашаракуа,
Иззыкоутцо даныкоу,
Рызхауеит улшаракуа.
Аха х-Дырмит уара
Абнара тоураҗы,
Абахчагы уазар акун
Умыбра анхьоурей,
Иаазатәын уи ашәыр
Иҗало зфашагы.
Нартаа фырхацәа ран
Саҗаней-Гуашьягы,
Сасрыкуа днаанза
Уи дзакарахашази,
Илшози гуатаны
Насгы дзакухашази,
Игарагы лырхиахьан, —
Иҗы дызкутәашагы.

Аха уи легьендоуп
Уара аргама иаҗхьаша
Дмизацкуа, ашәку аҗцо,
Идуртдон аҗхьашья.
Ужәлар ирутон
Уара акрудыруазар.
Алым еиҗш угылан
Хаҗсуа культуразы.
Аха мап! Алым?
Алым усзадкылом.
Алым имшәа-имраха
Гагшәыгкгы задгылом.
Уара ажәтыс уафызан:
Мазен ахьыказам,
Атәыцкуа еидыкушәало,
Атра еилартәа инькатца,
Аҗацәа ирхатәа ирҗхо,
Икубыкушәо, ирхаҗыруа,
Рқышә хуцкуа анааихырхлак
Фатәык нтаркуруа,
Нас дарггы хаҗхьяҗа
Рҗацәаггы хырхратәы,
Иаазоит, дарггы
Рымтәыжәфакуа еицырхратәы.
Ажәтц уҗашәыл гураз...
Аха уиггы усзадкылом.
Иаахьтахар җхарак ахь
Идәыкулоит, уи сзадгылом.
Уара абарт игылоу
Хашьхакуа еитатраха,

Икоуцомызт знызаргы
Пхнызаргы хьатраҳәә.
Ломоносав ду иеиҗш
Унап зегы ирыдкылан.
Зегь уара уеырхьугзон,
Зегь уара урыдгылан.
Хаҗсуа культура зегь
Умахуҗа азеилыхын,
Уи еицазкьо рзы
Угужәла — цәгьа гуеилаххын.
Аббеиҗш уатцала,
Ацәқуарҗ урхыууааза,
Амшын ду ахь икылга
Аҗскы дуркит нуаааз...
Прометей имца шытан
Жәлар ркультуразы.
Уаргы у-Абрыскылын
Хаҗсуа культуразы.

АПОЕТИ АПРОЗАИКИ

И. Папасқыыр ихъзын@ылоуп.

Акалам ркыуп, аха рѳыцьагы
Еиѳшым рказшьагы рѳышьагы.
Апрозаик ѳа дымцакзакуаны,
Еиѳкаауа дненуент икуакуаны.
Апоег ицѳаѳахыуп аласра —
Харантѳ дазкылѳшуеит дахьналасра.
Архантѳи ахра даѳаѳалоит,
Ашьхантѳи амшын дѳаѳалоит,
Аѳаа ахашѳызаргы ихъшѳашѳаза,
Иршуеит иѳабома ухѳо башаза.
Абахукуа цѳылаѳсза иѳазар,
Аѳсы рхалоит уирахьѳа дныѳуозар.
Аѳуараш иѳуих'уеит ашѳаза.
Иааигуаѳхаз илымшо акыѳазам:
Ашѳѳкуа дырхашѳахѳо игудкыла,
Ажѳѳан ахь дхалоит минутк ала.
Апоег ицѳаѳоуп аласра,
Илшоит хадак азы аналасра.
Апрозаик зынза дымцакзакуаны
Еиѳкаауа дцароуп икуакуаны.

Зегь ртэы ихэароуп акакала.
Хахэызар ибла инамтак'уа,
Иахьякушэаз шыкоуггы цкья

игуамтакуа,

Абаху дызхалом днафаңала.
Амшынггы иршуам дынтаңала.
Ма итаирбом игуацарала.
Аха нус кьасам, еицакьазам.
Ачхара имоуп уи здаказам.
Итар илшонт куапей мацарала.
Игу адцтэала аказы дыхьшэашэашам
Ашэткуа аайдкыла дырхашэахэом
Ахышэт-цракуа неихыршэшэа

ишьтамтакуа,

Аббьыцкуа нархэы-аархэы игуамтакуа,
Фэыс намоугь цкья агура хамтакуа
Азбабцэа ирзнейгом ахамтакуа.
Апрозанк абас дымццак'уазароуп,
Ишыкатэкоу зегь иткаа ихэозароуп.
Апоет ицэаахыуп аласра,
Илшоит хадак азы аналасра.
Аха ажья нахьзонит нагьяаңанагонит
Ауардын цозарггы пшьшьалашэа,
Даңысуа цьушьап доухалашэа
Хагулымтэах хара х-Иуанаггы.
Дтынчуп дшеитатцау узгуатазом,
Дтынчуп иңстазаара узгуатазом,
Дкуитза дыкоуп дузгуатазом...
Икуитза игылоуп абарт хашьхакуа,
Аха адуней аңшзара амаза

Татарстан Республикасы
Җаһангир җәһангир

Да иргазшәа рыџшзара хәаамазам.
 Икуитза игылоуп, аха хашьхакуа
 Ирцрытцуеит амшын ду ахь инеилаша
 Кудри, нас Бзыџи реиџш еилашуа,
 Дкуитза дыкоуп дузгуатазом,
 Дтынчуп, дшеитатцуа узгуатазом,
 Волгагы шеитатцуа узгуатазом,
 Аха аџбакуа хазсалоит.
 Иаазаз аџсызкуа аџаџ иаадсылоит.
 Волгагы шеитатцуа узгуатазом,
 Аха афымца ду алнаршоит —
 Урыстәыла азбжак арлашоит.
 Хагулымтәах, уара аџсуа х-Шолохов
 Ароман җыцкуа аџцо ушеилахоу,
 Уџстазаара шәышыкуса иноугаша,
 Тәызаант уи аурыскуа р-Волгашәа.

АПОЕТ ИАЖӘ

Диҗызаха аибашьҗы
Ирашь абура даахо,
Даацәыркьейт Аҗснашта
Леонти Лабахуа.

Иаҗаддуан ацҗыхькуа,
Иахәа франгь цырцыруа.
Итнах'уан амзаҗа,
Ахауаҗы ицыртыруа.

Иарҗьарахь наникьо
Деиҗисон агьангьаш.
Иармарахь наникьо
Деихисон ахумга.

Згу цкьамыз уа дзызауан,
Иҗаҗхьа дышьталон,
Ахаскьын датцаиуан,
Адацкуа дырбжьалон.

Дидыскылт аибашьҗы,
Аха имачцәоуп. Лабахуа

Икалам-тыр амч алша
Аибашьфы дабахуо.

Амшын — цәкурҗа дафызан
Жэафа бал нанхало.
Итцоушәа адау имца,
Деилашуан ихала.

Деилашуан, деибафон
Игу еицхауан аҗеыхәа.
Амца ицран, дымцабзын,
Аргама ихәон игуцыха.

Дхатцаназ, диашаназ,
Ахумга уи дшыцга,
Дцэытатәа еидиргуагулон,
Дишырцаз, аеытца.

Адгыл итцәах иамоу
Амаден — ашьанца
Амцоуп изыртсо,
Иарзытуеит амца.

Амцаҗы иртәаноуп
Амаден шҗырхо.
Амцаҗы изрыжәым
Ажәагы хырвырхоит.

Амцаҗы изрыжәу
Еилартәоу ажәа

Ахата шаҗшаҗуеит
Бзанцьк имхьшәашәо.

Ажыртда амца ыцәаргь
Ахәа франгь цагура акум.
Гула иршны иртәазар
Ажәагы җсракум.

Иажәа артәон иҗырха
Леонти игуамца.
Ицәахәакуа нагылон
Абаагуара иатзамцха.

Абаагуара зкыбжыла
Абзарбзан-мца ахылтцуеит,
Аҗа ибла ашыа хшәылоит,
Иахьибо аҗхзы илтцуеит.

Абаагуара дадскылт,
Аха имаццәоуп. Лабахуа
Икалам-цыр иаҗытцыз
Абаагуара абахуо.

Абаагуара... икалоит
Улаха ашә ләужәаргь.
Икалоит ахушә латцажь
Зынза иҗужәаргь.

Апоеит иажәартәа
Җамала нузенәсом.

Баагуарашэа ахушэ натцажъ
Ирбга илкажъ узаџсуам.

Апоет ицэахэа
Бахуаџшьуп иахьгылоу.
Ирифма бзарбзануп.
Абзарбзан ахы узтагылом

Ауаџытџса игуеисра,
Иџстазаара назазам.
Леонти Лабахуа
Дцент убрыгь имаза.

Иашьтахь ала агъангъаш
Икъеит аџама хьшэашэа.
Аха амра изкыдх ейџа
Изырцџом, инхеит иажэа.

АУАҖЫ ДЫҖСИТ АХА...

Агуарҗ нашәуп ашәеикуатцә,
Агуарҗ иазк'уам атцәуацә,
Иқызқызуюит нашәәкулацә,
Иқызқызуюит уа нуацә,
Рылахь еикууп агулацә,
Ргула дахышьтоу дгылазом.
Анышә аза днагулатца,
Еимпуеит уаха дырҗылазом.
Аaira иафуп атцәуацә,
Идыр, икула ухәа нуацә.
Иажәыз атцаскуа реырхызгаз,
Аҗстазаара еилкка зәахьызыгзас,
Еикушьшьы аҗсы инихагыланы,
Ргу далырх'уеит реыңкыланы.
Урт каауам, рыбжы тыргазом,
Иаушьтуп, риапгы ак адырҗатом.
Аха ргуалабырз реҗкьасоит.
Шьюукых уамашәа реҗкартоит.
Ирцәәоуп цәала атцәуара,
Ауаа иахьырбозы агублыуара.
Игуашәти агуарҗ ианаатало.
Икоума аҗсы дыргуалашәо,

Рыбжыы еикудыршэоит «камандала»
 Иеырбоит шьоукуы акалашэа,
 Ргу намхэо рхы иадыркатоит.
 Рыешьюа ргу адыжэ нкыддыргоит,
 Абгыз еиңш рыбжыы тыргазоит,
 Рызбы ңыржэоит, рхы кыдыркъоит..
 Шэыңшишь зымфак шэнагыланы,
 Дзырххо зыкушэеи акуашьдакуа,
 Лнапкуа лымто иаанкыланы
 Иаарго дшыкоу цкъа игуашэдакуа.
 Дыхэхэоит, арахь лгу тэуазом,
 Лылабырзи лгуалабырзи еицылазом.
 Дызбо рзоуми зегь зыкалто.
 Лгу блуеит рхэарцоуп, «лхы
 зикултцэ»..

Лхы анылкъарц дазытрысын
 Агуашэ агуашь, аха давыргеит.
 Афны ашэваз дазытрысын,
 Ирулакгы уигь давыргеит.
 Ланхуа дышлеисуаз иааимырхызшэа:
 Лылахь цэыжэжэа ашьалкъасоит.
 Лтаца лнапхыц даахырхызшэа
 Лызбы цэыжэжэа ашьалкъасоит.
 Илархалхи, ишңалыргуак..
 Лыгерымжэа аешьра лтахытэказар,
 Аңсы дахькёоу дышңанарго,
 Лгу ңжэаны дыңсытэкъазар?..
 Хай уажэ уи лнапкуа лытазар,
 Ишэымбози аешьратэкъа
 лгуитазар....

Иҗсы антаз ихутаны иныкулымгаз,
Хәашыак азто ак неидгуалахарц,
Лылабырз нацзамкуа лгуалабырз
Дкашамашахт ишлыкунамгоз...
Исымхәази. Абан. Зыбжыы иатцханы
Алымха-ду акара ихазгалоз
Лоуми, шәыпшишь, акуд иатцханы
Ахафыхәа уажә ача «тазгало».
Аауаа иахыырбозы аекыдкьара,
Ауаа иахыырбозы атәыуара,
Ауаа иахыырбозы аеыпкьара,
Ауаа иахыырбозы агублыуара...
Еицәоу убом ца гумхара.
Адуinei еснагь дшазнымхара,
Зхы еибгоу изымдыруа дыказам.
Адуinei иацәымбыу зыкеитцон?
Ауафы дыпсит уи рыцхароуп,
Аха иаанхазгы рәыршьроума?
Рнапхыц, рызбы изадырцхари,
Рыцбы тызжәаша рәыршьроума?
Апсабара илнатт атыпха апшзара,
Лнапы уи пьылжәжәарц дөахароуп.
Угу жәпамзар умхьапшзароуп,
Убла иахьабатцәкьоггы гунахароуп.
Абжажә накутәонт ишәытаха.
Ауаф абзамыкура шпәаихо.
Лхы-лҗы ныкалт ипштәыдаха,
Ишәхәеи, апс уи абаихуо?..
Драҳатза ауафы дызнымхарац
Акушәа икоуп еа гумхарак:

Иңсыз анышә днагулатца,
Икутит ауацәа агулацәа.
Ахаблаа ргуала еикутәагушьахьейт.
Атаацәа зыкушәаз ианышәахьейт.
Агукуа ртың ахь еиҗагыажьит.
Аха аңстазаара азә дабашьит.
Аңсыжраҗ дыҗамызт, дакумшәазт,
Ахаблаа ртынчхара далаҗаант.
Мызк зәымшь изчхаз лакумшәа,
Иахья уи аешьяра далагейт.
Атаацәа ргуңжәара еиҗалырҗыцт.
Ахаблаагы ргу лхьялыршьшьыхт...
Дыкуу адуней изҗахымхара
Иҗамзар абри агумхара?
Ах дыңсыр зәы ацәа ахызымхыз,
Абгыз аҗара зәы еихызымхыз,
Уажәшьтан дырк'уаназ чычахус,
Рыедырҗәыуан ах ишиҗахыз.
Уи аамҗа цент, уи анкьякун.
Уи аңстазаара нажымдырын.
Иахья ирҗашьяагаха ишалккыкью
Агуным@@ иоуп иззымдырыз.

* * *

(*Մ. Լերմոնտովի պարտիզանները*).

Բымтэыуан сыпшза-хуч, бымтэыуан,
Баасзызэр, дапсам уи былабырз.
Ицэа-ижьы еилашуаназ дыбпылон,
Дгубзыбын аамта былеигарц.
Бзанцы бимпсахрашэа дкууан
кааметза.
Быгубзыбра аху ишэарц акы даменгза,
Ахамтакуа битон бгу дталахырц.
Аха уи гуфыбышаку дыбпылон.
Бымтэыуан сыпшза-хуч, бымтэыуан —
Аху изшьом икабтэо алабырз.

* * *

Сыблакуа лзара-па ишъадхала?
Ихут-хутуа изакуи сгу исанахәо?_
Ох шыри, лкъышә сыенадкыла,
Иканда дсыгузыр исанахо.

* * *

Бааи ара ашьшьыхәа бсыватәа,
Быблақуа цкәа сындарҗшы,
Иззеит хәа акы исыматәам,
Сцәанырра цоит ихыжжы.

Бкуеит-метуа ахара бгылара,
Бсабим шыда назырха!
Бымбои анаҗа хгулара,
Дышилатцәо арҗыск атыҗха.

Бхы надцен ара сгу аҗьяҗьара,
Сгуеисра нахәо бмахари.
О, сыбмыргуаҗын уи аҗара,
Саргы нас сзақухо бымбари.

Сызқушәалак ас расхәо цыбшьома,
Исылшом аун уаха, сымцашт.
Сыхьшәашәаза сбывслар

сцыбшьома,

Ускан снейлаццышә сбылзашт.

Бцәанырра губзыҗза исыкуаршәа,
Бнапы кумшәышәқуа сыкурша.
Сгудкыл, о сгудкыл сырбуҗуа,
Еиласахаант хағуқуа.

* * *

О, сбыхэоит сабмырган аеҗныхәә,
Ажәә гунчыхьла сгу быҗамслан.
Мамзаргыы бгу нырха са сзыхәә,
Сбымбазшәә бхы нархәы бсывымслан.

Ианбыкуз ханцәтәымуа ханыкуз?
Имҗаҗахгон амшқуа игурбьахуз.
Лахьеиқурак блакыҗаҗ, ианбыкуз
Ускан ма машәырны ианцәырбгахьаз?

Ибцәыуеит уажә бызҗабра бгу иалоуп.
Быҗеҗныхәә тахак ааснаҗазом.
Аха мшәан ибцәымбымыз аҗшралоуп,
Ишахкуахауаз ашьац итатазаз.

Адунеиггы аеыҗсахракуа ирҗамлои,
Ибзиоуп, нас ихабжыст ацгуеикуатәә,
Аееиқунашеит хаҗстазаара амҗа,
Аха избан хзеицәгуршри аикулацәә?

Тынч бнатәә бхала базхуци
Иахьанзагыы сшызатәу бхарала.

Иансаамтаз сынасыџ, сымхуцит,
Сыбла хџан бара бгу аџхарала.

Сыџстазаара ашықускуа ирейџяз,
Бара боуп, ибыстеит гукала,
Аха сара стџыуам исаџхыуаз,
Сарџхонт иахьсымоу игудкыла.

* * *

Җхызтас иниас ишҗаца
Сыцкунра, аабыкья зыкуа сҗаз.
Ашықускуа сызхысхьюу сраҗаца
Сажәрахь сырҗонт исыгудас.

Сыцкунра гуамца-цәанырра
Дегъызмаха ирыстон сымхуц.
Сгу-сыҗсы зысҗаша бдырра,
Ускан аамтала сакуцт.

Уажә ибхәонт сцәанырра бшаблуа,
Ишазнархауа уи бгубылра...
Сыцкунра гуамца аншашапуаз,
Ех, бсықушәар иауазишь бара.

* * *

Азбабцәа арахь иңшуан, сханагалт,
Иахьак аңенцьыр ағы садгылоуп.
Зны саадтын, аха сеитанагылт,
Уаха сус напы нысзадкылом.
Абри сгу мыжда анбеикутәара?
Исцәымґыуп саамта ацашьақуа.
Иалиаан са сытзамц аикуңара,
Сңенцьыр ағы икугылоуп тцәашьапык.
Уи сытцлоуп ихъазырңшуа азбабцәа,
Сара сгу сажьонт са сзакуушәа...
Аха ифар, интахап сгу атца ңтцәа...
Улахьынтца еснагы ағара ақуушәа
Уңарңарла сытцла, уңарңарла,
Издыруада нухъаны азә дсызгуарлар.

* * *

Зыхьушәа икуенкуеиуа,
Иаґаччоз аґуара,
Гуашґахьы нахьәеиуа
Ханнеилак хара,
Дәышьтысх'уан, ґшьшьаала,
Илыкурша снапґуа.
Нас дынхыриала,
Дысгудкыла уа,
Длагаґаго аґбараґ
Азсара лсырґон.
Икумшәышәза лґәа-лжьы,
Саґшәмоушәа искын.
Еилыґхаауа иґәґажьын,
Мрашәахуала ишәын.
Иахьсыдыз лґәаґхара
Сгу канатґон.
Мхалдызушәа дсыхон,
Исызлыдх'уамызт снапґуа.
Фымцоушәа ичыху-чыхуа,
Ак рґалон садауа.
Сгу еисуан иґцакны.

Даасгудсырбууалар уақа,
Истахыз шақа.

Аха ажәак мхәакуа
Дгуаар хәа сшәаны,
Сеыскажон ичха.

Зны-зынла нанылҗатцәоз
Амшын аз-тцаа,

Са слымкыр дабацоз,
Дысцәнымхо зынза.

Лыесыкурша дсылаҗс,
Сыхуда даахаҗон.

Гурҗбаран сызгулаз
Ускан са сҗыруан.

Аха иахья?

ибакоу,

Уи аамта цейт.

Дызсауейт дымшәзакуа,

Ибзианы илтцейт.

Амшын ду дхысуейт

Дааҗсауам җара.

Акамлах даҗызоуп

Далтцәраауа лара.

Ғыхьейҗш шыта уаха,

Сыхуда даахаҗом.

Дыхьҗажь курчалахха

Снапаҗы дызбом.

Даҗызаха ажәтыс

Амтцәыжәәа зауз,

Дцейт сгу амца ажәтца

Имырцәа ишакыз.

* * *

Бэна избоит уха санышьталаша,
Амшын сөынтшь саалар.
Уахынла ианеибу уанталаша,
Икам аамтак хәа каларц.

Ашьхазы быбыцк аазтамгыло
Еиңша икуенкуеиуеит зынза.
Уан уанхучыз илыркуандалоз,
Азы акушәоуп иштоу иңхаза.

Ухаара лнап уа иухьысуашәа,
Уцәа-ужьы ианыруеит иара.
Азын нукуршоу хызоушәа,
Уналтц иутаххом ацара.

Сара уи ухагьы сталахит,
Сышзыфо сныруа акара тхъеит.
Аха сызтымтца салахит,
Акуарашка снеира цэгъахеит.

Ассир, ассиртәкьа шҗасыхьи,
Сееилыхзан сталарц сгу шҗасыхеи...

Сызнеиуам иахышьтоу сымаңэа.
 Стытшан уа иааиз сырбоит.
 Ан мыжда дгылом дахынатэаз.
 Рыпъхаггы лееилых дөырбоит.

Уи сара сгу зызкыу лакуушэа,
 Ихыт-хытуент арахь даанагарц.
 Атытра стахымкуа слакфак'уашэа
 Акуарашка снаскъах'уент сылбарц.

Сцэажэах'уент сшыкакуоу
 пъхамшьазо,

Дгылоуп ла лцэа-лжыы еилпъхаауа.
 Ус лан лхэатэы даахамшьазо
 Абар сара сахь дахьяауа...

Ақалақь лампакуа ахьталашо,
 Ихумаруент азы куалкуацьо.
 Еилареео ахьзы-цкъа халоушэа,
 Ацпъхь аахэатэонт еилацьцьо.

Дталент, нас лабггы уа изымчхакуа,
 Агьыртггы ҳа хашка иааскъеит.
 Хдагушьоуп амшын зеггы хамөхак'уа,
 Апрожекторггы хэацчан инхахкъеит.

Сзыфазеит сара, аха сымаңэа,
 Ахышьтоу ахь снейр сырбоит.
 Ан мыжда дгылом дахынатэаз.
 Лыпъхаггы сэапъхья дөырбоит!

Ассир, ассирцэқьа шпъасыхьи,
 Сееилыхзан сдаларц сгу шпъасыхеи?

Да ирызбом исыхькуаз, «шеилахоу»,
Сахьцаажэо ицьыршыауент сыбзоу
Шьта аеазны?.. стамлашеи,
шеилахэоу,
Уахак сызтыцыр шеибгоу!

* * *

П. Л.

Иаазыхухуашәа бхы бҕы асахья,
Шаҕа агултәаашья еизакыузеи!
Быхцәы бырфын реы банҕаха,
Нас ибнымаало закузеи!
Быбла тшаша хаа-кумшәышәза,
Шаҕа агуеилгара иазкыузеи.
Ача еиңш иқутәоуп бҕынтца курышәза,
Бҕышәырччара шаҕа игукуузеи!
Былахь, быцьымшь зегь еинаала...
Беиҕартәашья атәгы зхәатәузеи?!..
Аха иарбан, нас лымкаала,
Сара сытқуаны сызкыузеи?

* * *

П. Л.

Бѣшѣырччара шака игукузеи!
Былахъ зенкубто закузеи?
Апта аѣахар амза шаша,
Уи аѣшзара намам башья.
Азыхъ агуам анахаѣа,
Уаѣ дазненуам ажѣра игуаѣа.
Ах иарѣынтыр аѣы бжѣенхоит.
Ауаѣ игу ауаѣы ибжѣих'уеит.
Абла гутбаа агурѣа аѣѣашья!
Ианакумшѣа идыр ишѣашья!
Былахъ зенкубто закузеи?
Бѣшѣырччара шака игукузеи!

* * *

П. Л.

Ибдырузар исыхь, Лиалиа,
Заку шэазызароузеи сгу иалиаа.
Кыр сныкуахьеит ага ашьха,
Скамлацызт гутрысрак скуашьха.
Сымшэазызеит абаху кнаха
Саҕахан, саҕыст ансыкуша.
Смыџит амшэ-ху гуамтц ансҕаха,
Сгу мтрыст ақуцьмақуа ансыкуша...
Нас бара банызбо Лиалиа
Изыртрысуен, изакуи сгу иалиаа?
Жэаха шыабсташэа былсывкьеит,
Амардуанаҕе быџуа блеуан.
Сгу ахҕа нақушэазшэа илсымкьеит,
Снеилыуеит. Акыр сгуатеуан.
(Ба банызбо, исхэо ансҕамшэо,
Сеыкастауеит сгу бызтамшэа).
Исыхьыз хызџарц цџа смақаруан,
Арахь сшыамхқуатцџкџа куарқуаруан...
Заку шэазызроузеи сгу иалиаа,
Исахэа изыурызеи Лиалиа?

* * *

П. Л.

Шыри суада иџнацџонда!
Шыри суадахь исзаагонда..
Ашьхарџ иџавшџа ишеи-шеиуа,
Ашырџиетџџ џшышьџала иџеиуа,
Шарџазыла са сџагыла,
Сазџшлон ахышџа аанкыла.
Амшын ашџка илбаазшџа зыжџара,
Саџхџа еишьџылза ишьџтоу азыжџара,
Иагулџџалон џа еџџаџшџзак,
Рыџбаџгь еиџшын, рыџбаџгь хџаџшьџзан.
Аџсабара аџшџзара иакын,
Сызреилахауазгџы убри азакун.
«Урт нага иџнацџо зуада,
Иеиџа насыџџ џџа изауада?..
Шыри суада иџнакында,
Шыри сназаны исызкында!..»
Абас сгыланы сышхуџуа,
Ашон — аџџџакуа сџџџуан.
«Дарбан рбаратџџџа сахызбаа?»

ТӘТӘРСТАН
ҖҮМХУМАТЫ

Шысхәалоз абар нахьызба!
Жәәанаҗ акумуля, азаҗгы акумуля,
(Дара шракуу уи хәаракумуля).
Адгьыл аҗоуп, адгьыл иаша
Снырхыҗшылеит ә-бла тшашак!
Лиалиа боуми, Лиалиа быбла!..
Ажәәан аҗ ус сгу шырхьыблуаз,
Уажә араҗа имцаны исцралеит.
Уи басхәарац башта сталеит...
Шыри суадахь исзааганда,
Шыри суада иәначчанда!

* * *

Ех, бара атыңха бышпагазоу,
Игуастон мыцху бышпагъазоу.
Шәкүк бкыхын ахызала ибгудкыла,
Дхумгабшыон бкышә дыкуцо
ибыдгылаз.

Уатәггы ихъз хәо быбз баахаслашт...
Аха ибдыруоу уи дзаку хатцоу?
Дшеилартәоу иңымеуа алмасла.
Ицырхоит изрыжәу аихаза,
Аха иңеуеит ашьанца нағаслакь,
Афрангь дафызоуп уи имцагууа.
Шандор иңь дафызоуп имхуазо,
Уафытәәса ихы ларкуы имценк'уам..
Иара иитәым амака имҗеитом,
Бтыгатәхар азыршы дтаңалоит.
Ауаә изы амца дакуңалоит...
Ных, ба бакум ахатца дыздырра,
Имшәыцт уаанза ба беилкаара,
Ишәхъазаргы иацым агуеилгара,
Илашәуп быбзамыку цәанырра,
Җстазаарак уи анаәс икамшәа,

ЭЛНИСЭН
ЭНЭЭНЭНЭНЭН

Заб ицьыба зылаңш нахымшэазац,
Еилңхаауа зхы-зэы цэыкуамшэышэ,
Знапхыц уск аҕы инхымшэазац,
Атцыхутэантэи модала иеиилахэа,
Хшыҕ зтэазам цэажэаҕ ҕеихамлак
Агура згоит дыббар бышиенлахауа.
Аха ибдыруоу агублра амҕа
Уи игуатца цэахэакгы шаныгам.
Иашоуп уи ахшыҕ азы, дарныгым.
Илам хэа икоузен ауаҕрада,
Иагьбаҕэатцэкоу уи иакухап хэарада.

* * *

Умгурдан сөйзә, умгурдан.
Уи иахья уфымта имырехуазар,
Иреңбушьоз акыпъхь аҗы имцазар,
Аамдалоуп, хуцрала угу умырдан.

Умгурдан сөйзә, умгурдан.
Уцәахәакуа иреңбу ирцәазар,
Уи цәабуа акыпъхь аимырбазар,
Аамдалоуп, хуцрала угу умырдан.

Иарбан шәышыкусоу, исахәеи
Ахатәы гуатцәажәпа данымиз?
Иарбан дгьылҗацәу исахәеи,
Ахатәы еилымга дызнымыз?

Умгурдан сөйзә, умгурдан.
Иахьяггы ус азә дкалазар,
Акыпъхь аҗ тың бзиақ игазар,
Машәыруп, хуцрала угу умырдан...

Уңсадгьыл бзиа ишубо здыруеит,
Уңсадгьыл ашәа азухәоит.

Ууаажэлар рышьтхра угу азыхэонт,
Иухэаша ухала иудыруент.

Умгурѳан сѳыза, умгурѳан,
Уатѳынза итѳаххарггы уѳымѳа,
Иаанхазом уи ажэлар ирымѳа.
Уаамѳцакын, хуѳрала угу умырѳан.

* * *

Абри уарен сарен бызшәак ауп иаххәо,
Сара, убри азы мацараггы, уахатыр збар
стахыуп.

Арахь, уара, уҗахыуп угу сара сзын
ихахәха,
Бгатыхуакгы җаҗагуаза утәартаҗы
итәахыуп.

Убла ччах'уеит уансацәажәо, уталах'уеит
сыкуа,
Уеыҗаутоит са схуцракуа иренҗшушәа
угу итоу.

Арахь хубз уманы, җакызаап
уеыззук'уа, —
Сгу аҗсыҗыртак убозар хәа акузаап
узышьтоу.

Нас убри сгуаҗсыҗырта ахәатыр
аагудто,

Усымбо җышыа калтк ухы нытоукт
ихьчхарц.

Мыцху унычха, сара саануеит уара уахь
сыҗкыдта,

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ
ՆԱԽԱՐԱՐԱԿԱՆ
ՊԱՏԱԿԱՆԱԿ

Խара Խайбарфара зґахыу Խаймак
 ԻмаԽарի,

Իашоуп, ус уадаօк Կалар усԿан са
 суԽаштуам,

Զегь раґьԽагыы ацԽыраараз уааниуеит
 сара сґы.

Аха амщґагыа — адыд шыныхгаз уаԽа
 сдырра уашьтам,

Уґыбажґоуп уа иудыруа ак ґаларц
 еиԿуреы.

Զґыбеи зԽи рзы азґ игуґасуа игу
 баауеит, аօыза,

Զгу бааз иґсыґ афօы щґґырґуа ааг
 ґыым ухаґы.

Զара суаօуп усыгуґамсын, сгуаґ уаргыы
 ууаօызар,

Акамбашь ауп ахул назнеиуа аанда
 еизыркүґы.

Уара сымօаԿуа еимашґаԽауа укүп маза
 аргама,

Զара са саԿуны сґыօеитԿых иуґаԽым
 сырбар.

Եларօнтуа аԽґынґґа аґаужьґ Խґа
 азыԽь Խуашьзама?

ԻԿуеиԿуеиуа ґыа иօԽуґґуеит, иззом
 аԽабар.

«Агур ааґґа иузґаґґаԽ'уам», иулалоит
 игуоумґар,

Аб-хьакула уаҕырагылар атэыа

уаханакшоит

Ауаа алымгы напиршыцылоит, уафонт

уигы ахуоумтар,

Уеырдагуашэа сахьуцэах'уа сгуеилахх

ианыҕшуеит.

Нас абааҕс уара иухьзеи? Уакутц шыта

сыгудасра,

Акуцьматцэҕья аоыза ахэынцэа

аҕанаҕьом.

Икалап саргы исцэаазар мацк

атакьатасра,

Аха идыр ха хандатлар хэҕьагы кьар

хазгом.

* * *

Исклак хәә икуушәә икъалаха,
Сара абри адерд сышпалаха.
Стәшәазшәә аостаацәә ргуафара
Фтыцшыак уаха ишпакамла.
Цасхәә иафәушәә шыоук схафара,
Сшыапкуа иагъа игуаҗа акакала
Еихызгаргъ «куараҗк» нрыкутдәашоит...
Изулак иаамсхын уи снахашәә,
Саатынчхент шысхәә сдерд ныкутцашәә,
Җак налаҗс сшыацәкыс еиҗахашәәнт...
Убрыгы шыҗа иҗыстәтәәнт хәә
сшыкахы,
Ахы, еиҗа ишакумз сныкуахы?..
Луафы дсымшыит, ма иҗаҗа
иҗысымхит,
Азә ишәҗа амфәан ишәысымхит,
Гъангъашрала малк сара ишьтысымхит..
Нас сҗа, сылша сахыбааны,
Изҗаххада стәарц аҗан слыбааны?

* * *

Җаи шыри абри сгу ацә,
Маҗак ижәпаны иаханда.
Насгы, абри сгуатцә,
Аршыи-бжак аҗара ижәпанда!

Мамзаргы иара сгу ахата,
Сыбранда абни ахахә нафызан,
Ацытә ақуларгы хәҗента
Иамныруа, ихшәашә-шхафызәә.

Ускан аеакхон сказыа.
Ашыц лаба схи илануҗьаргы,
Сгуажәпара иалсны сшыа
Узеиларшуамызт, иагы иурныкуаргы.

Ускан дҗастомызт еилых,
Ани ақьмсахата иатца,
Ибҗадоу иҗатца иеиҗых,
Аргама изфо «афырхатца»,

Нас ани агурҗьара зцәыз,
Бзабаак зымбазо имфасуа,

ТАТАРСТАН
ҖУМХУРЛУГЫНЫҢ
ҖАҢАЛАНҘАН
ҖАҢАЛАНҘАН

Зңыба ак зытымх'уа иҗацәыз,
Ани абҗа змоу дзыгутасуа...

Исзеиңшны сҗамлози сара
Урт зегь аргама ианызбо.
Уимоу еинсыршәарц дара
Снас-насын уа рөщяагы рызкуа...

Ускан сҗамлози сара,
Сыңсадгьыл ахьаа сымдыруа.
Сыңсадгьыл агу нҗжәа изфара,
Пекунс дышьтысхыргь сымныруа...

Ех шыри абри сгу ацәа,
Маҗак ижәпаны иаханда.
Насгы абри сгуатәа
Аршьынбжак аҗра ижәпанда!

АМАТ

Ажәдан зырхуашьуа пьдак ацам,
Ашьхантә иаануеит пьшахаа хьшәашәак.
Сылатәоуп абаҳча ашьацаә,
Сыбжьы ныцдак исхәоит ашәа.
Убри аамтазытцәкья уака,
Ашьац илашьшь сышьтахь худака,
Матык хәазо, ихәазо иааин,
Инсыталазаап сара пьшьшьала.
Иусырбап шьта хауа ииааиуа
Ахәозшәа, аеза сәытра инбжәала
Сыбжа иаакушахьан иангуастә.
Сгу акузаап иацхарац иахьашьтаз.
Икьякьяза нахьартыз,
Ахы аршакьон сгу атабаррахь.
Аха ахытцәкья ахьәакыз,
Испьыхьашәеит, ахуцә апара.
Пьхызым, исыхьыз ауп аргама.
Ахуцә скыуп абар амат.
Амат, ихшьыхаау згу шхамла,
Изыиамсит сыкуа ицәмла.
Аеакьоит уажәыгы сгуашка,
Аеырхәа иафьтцкьеит ашхам.

ТАТАРСТАН
ҖАМИАТЫ

Нас иҗнатдәахрашәә сзара,
Сеиланарбубуах'уеит иахьсыкушаз...
Машәырзаргы иара ахьсыкушәаз,
Иманшәалахт снаршә ахиара.
Аҗырхәә ианыскья скама,
Икашәеит ахы нахкьян амат.
Адуinei наныз зыцкуа шхамха,
Сыбазара ахьякыз иаамхы,
Аҗыр аҗырхәә икьо акама,
Еиҗдәтдәә-еихдәтдәә иныкусдәит амат.

ԱՄՊԱ

(Դ. Գուլիս լւձձլաբձձ «Ատձձլ ձձձան աճաձձ» լաձձձաձլլ)

Ագըրձա ճաձաւալ ատձլ ձձձան աճաձա,
 Աճձա աաաադղալ աաձձաաաաաաաաաաա.
 ճաձաաաաաաաաաաաաաաաաաաաաա,
 «Ցաա» աաաաաաաաաաաաաաաաաաաաա.

Աաա աաաաաա աաաաաաաաաաաաաաա
աաաաաաա,
 Աաաա աաաաաաաաաաաաաաաաաաաաա
աաաաաաաաաաա.
 Ճաաաաաաաաաաաաաաաաաաաաաա,
 Ճաաաաաաաաաաաաաաաաաաաաաա.

АНХАМҢА АРАЗКЫ

Аңхәысенба, аңьамыбуа ыкузххьюу
зкуакуа,
Аңә-шьхуа ик'уа данбакало хәа
дгуак'уа,
Ла илхылтцыз лңа дизңшуеит лыблакуа
траа.
Уи лңаңса икаитцо еилакуакуа,
Гукала дылзашьтам акрура.

Ауаа нахьырбо аңнытә дгыылк
аалыцәижәжәар,
Изхом уи ахьзала атәыцак лцәижәыргь,
Еытгас иенталакь илцәигоит цәара акы.
Ихьаауам ихазын лынхара амаа
лңижәаргь...
Агуакьа датахьуп анхара аразкы.

РАСИМ АЖЫБА ИГУАЛАШӘАРА ИАЗКНЫ

Шарфьетәеиңш уфатцхаха,
Шыжхьхьатәка цкьа анацхаха
Уахьымзакуа, угуахутәы нкацәа,
Адамра хьшәашәашка ушпәаца.

Узыхьхуы ытцтаанза ишпәнтаба.
Ашәакь ләеиңш ушпәнкаба.
Адәы иныкумәуану убжыхаа,
Ахапа умхәону уаха уфыха?..

Убжы тырза жәәан иатцәәуа,
Укуашон вырвыршәа ухатәиуа.
Улафуа, улахфыхза ухатцын...
Расим енагь укоуп хгуатцан.

МАИТӘИ АДЕМОНСТРАЦИЯХЬ

Акы, ъба, хҗа,
Акы, ъба, хҗа!
Арма, арма, арма
Ушьаҗа хакуршәа Цьарма.

Акы, ъба, хҗа,
Акы, ъба, хҗа.
Хьыц ицәырга ахапа.
Ааҗын иама имаан,
Аныхәа дузза маи!
Иахья иѡычоуп шәтыла
Ашәа азаххәонт хтәыла

Акы, ъба, хҗа,
Акы, ъба, хҗа...
Ажәларкуа дырҗыло,
Уа аштаҗ дахьгылоу,
Хаиварыҗхаа хнеины,
Салам иахтап Ленин!

Акы, ъба, хҗа,
Акы, ъба, хҗа.
Арма, арма, арма,
Ушьаҗа хакуршәа Цьарма!

ҖААНЫБЗЕЛА ШӘГУРҖЬО ШӘНЕИЛААИТ

Хамшын куанда иацәшәа иҗхьатцын,
Хашьхакуа рахь ицеит азын.
Урт гылоуп иҗахәхәа сыла,
Аҗаа иҗазны ишьхынҗьсыла.
Убрантә хашькус җыц абарцаз,
Иахья хгурҗьара агура агарцаз,
Азын харантә ианҗаркьякья,
Асы ачыршәшәеит җаҗья-җаҗья...
Җааныбзела схәарц, асрапа
Шьтысхырц агуарҗь ашка снаҗан,
Аха саакухеит уа сбыбышза —
Инсымкуҗазтит иҗәышза...
Асрапа акум, исышәт аҗәца,
Астол снахагылеит скуаҗәза.
Аха, хан... Санду бтәами,
Бзышза шәышыкуса бнырхысуеит.
Бажәа кушуп, бажәа хысуеит,
Аҗәца — раҗхья ба ибыхутами.
Быхтыс тоурыхыуп Аҗсны акра,
Ианызбаалойт Аҗсны агуаҗра...
Санду, аҗәца шьтых ибаҗәоуп,

Баахакуныхә...

Лыкура ишаурыз лыба еитцыхны,

Санду доагылт атәца шьтыхны.

— Ишәасхәари, шәара, нанраа,

Шәалиааит алахтра, иңхейт амра...

Сара сира Лыхнашта ацхыст —

Саб иашьа даафнаргалт дкуакуа...

Сызбабра еицәан уи атцкыс,

Амхаңьыра лыкухаит скуакуа...

Ех, нанраа, шәара ижәдыруоу

Атәымраф заку гурфоу иуныруа...

Тыркутәылантәи ха хабналент,

Хгуак'уа мазала аҗба хталейт,

Амшын ххылт фатәы-жәтәыда.

Ех, сашьа хучы разкыда...

Азытәкья имоу иңсы нейхымшәен,

Сан лыкуа дтан фаха-фмши...

Хаадгылт Акуа, Аңсны — хаңсадгыл!

Аха хазкумгуф'уаз аахадгылт.

«Шәгьяжы, — рхәейт, ируам

хазхыцыр,

«Шәахьяаз шәца» — рхәейт, ох,

уаазхуцыр,

Хгу злафымжәен, хаңсадгыл гуакья,

Хтәымкуоушәа, нахңылт аеыркьякья...

Уи ашьтахь сашьцәа, ма сыхшара,

Ма ари шәа' шәабду лашара,

Азә дымңсит тынч ихы ныкуца, —

Хыла икуакуан, ахы ргудцан.

Їзиа избоит иңсаа жьызар,

Аха, нан, сара убри азыноуп,
Изысымфо хыла ишызар.
Ех, нанраа...
Иахья схазыноуп,
Жәпадык амотацаа шәсымоуп.
Сгу ирфыхоит смоҗа лмота,
Сбажәгуален хуач... Ари лымкаала.
Са дысзааигуоуп. Ара изхәода
Сзыргурҗара шаҗа сымоу.
Адуней збоит шыҗа җа блакала,
Избоит уи зынза ишхазыноу.
Иахья издыруеит ажәдан шыҗоу,
Аетҗа рахь ауаҗы дышныҗоу.
Иашоуп, смоҗакуатҗа ракум,
Аха Гагарини Терешковаи ртәы шлакум.
Зымдыруа азә адуней дыкум.
Саргы уаҗа анцаа синыкууам.
Нан, шәыбла иабо гузырхаган,
Шәлымҗа иахауа гурҗаган,
Ес-аашар шәа шәзы илашаран,
Ес-аашар азхауа шәылшара,
Шәҗа иацны атынч җсшьара,
Шәҗа иалтыз шәара ишәҗыло,
Илбаажәдо ахауа тынч гуртәыла,
Шәатҗаху гурҗахуны
иҗхеиҗхеиаит,
Җааныбзела шәгурҗыо шәнеиаит.
Бара атыҗа абла тшаша,
Бгуара дҗало ибгуаҗхаша,
Арҗыс, иугуаҗхаз илхаран,

Угуарҗаҗы иҗало ачара,
Шәара ахылтц изгуак'уа згуараҗ
Шәгуараҗ инагыло агара,
Уара аярта иахья иагулоу
Ушьымхы утҗраауа уаагыло...
Шәатәцаху гурҗбахуны

иҗхеиҗхенааит,

Җааныбзела шәгурҗьо шәнеенааит.
Җааныбзела, зегы, нанраа.
Уаҗа аибашьра амбааит җамра.
Шәтҗеи дышәҗымхааит ани аби,
Насыҗ шәауааит җкуни зҗаби.
Җааныбзела аҗхзы казтәо,
Аҗыкүреи аазрых'уа, ааы тазтәо,
Җааныбзела итәаны ихуцауа,
Адгыл икуу, така ихутцоу.
Җааныбзела смоҗа икула,
Аетә рахь уатә амҗа икуло...
Җааныбзела уа ажәҗан иалоу,
Адгыл иакушо наҗ ихалоу, —
Шәатәцаху гурҗбахуны

иҗхеиҗхенааит.

Җааныбзела шәгурҗьо шәнеенааит.

ՆԱԴԻՅԵՆՔԻ
ՆՈՇՆՈՐԴՈՒՅՅ

1

АПОЕМАҚУА

2

БЗИА ИЗБОИТ САРА АҢСНЫ

(Алирикатә поэма)

Бзиа избоит хапланета,
Хадгьыл зегь неидкыла,
Бзиа избоит хаҗсадгьыл
Асовет Еидгыла.

Аха иаха лымкаала,
Сгуабылра азышьтыц,
Бзиа избоит Аҗсны-ауҗашэыл,
Кавказ хазына ахышэтыц.

Бзиа избоит, избанзар,
Сыҗстазаара иаҗашэуп.
Иара агу салиаит,
Сшьа иалоу иара ажэоуп.

Бзиа избоит, избанзар,
Иказам җа тэылак,
Иҗшзоу, ибеноу,
Аҗсны акара еинтэыла.

Бзия ирбоит зегь Аҗсны,
Цьоук — амшыназ,
Иаауеит ахауазы,
Ма амра ртахыназ...

Аха урт зегь цах'уеит,
Бзия ирбо Аҗсны ахутакоуп.
Уртгы иит цъара, инхоит,
Ргу здхәалоу рыхутакоуп.

Ғазә инапы ыркало,
Иаб ихуштаара кажьны,
Дааит Аҗсны бзия ибан,
Ахан иргылт Ғ-етажкны.

Аха убригь са дсеиҗшым,
АбаҒлаша дашьтоуп җшьаала,
Бзия ибоит Аҗсны амалаз,
Са саласоуп уи шьала.

Азәых ианыртиуеиҗш
Аеы инахатца анахуҗа,
Аҗсны адгьыл хьцәтәо нхарҗас,
Мазала дыхухахутуеит.

Мап, ус са исзыкәтом,
Уи сиеиҗшым казшьала,
Сжы, нҗаҗка исзыҗиуам,
Сзыхухахуҗуам са сшьала!

Ауаа зегь, хэарада,
Инейбеиҫшым җазшьала,
Иҫсадгьыл азэ дахзызауент,
Азэ бзиа ибоит еакала.

Дыкоуп бзиа избо
Зыҫсадгьыл амалаз,
Агу нҗаҗка изтиуа,
Ахьаа камҗа гуалас.

Дыкоуп бзиа избо
Зыҫсадгьыл ачыназ
Зыҫсадгьыл казыжьуа
Ичын уа ихучыназ.

Бзиа ибон иҫсадгьыл,
Азэырөггы дыжэдыруан,
Мыцху ихы аҗа айрбон,
Иеиргуаҗуан, дуазыруан.

Иҗабызшэаггы хаан даара,
Зынза угу дҗала,
Иуирбон дукушэазшэа,
Уи уара гуаҗала.

Аха инапы ахьыназо,
Диуамзар днаишьтуамызт,
Шака Аҗсны иазеиҗзеи,
Ианымзар уи ишьта!

Атартыша изымтоз,
Даахэны итцыхуа ниҗеикьон,
Згу еибафа җхьаҗа иҗшуа,
Атачкум ниҗеик'уан.
Даҗыражын гуашэкаҗы,
Җхьа ицо рымҗа еитцейкьон.

Аҗар ргу енагь еицхауент,
Иаҗызоуп урт алым.
Аха аихагуар нантоук алым,
Алымра хэа акгы алам,
Мап, гыгшэыгҗас аихагуар
Аҗар узтацалом.

Уи дкуаханы агуашэаҗы,
Инихысит, аха уи акум —
Аҗсны — җшза иҗсадгьыл,
Уигьы бзиа имбакуа.

Бзиа ибон, бзиа избоит,
Аха хәиҗшым казшьала.
Бзиа ибон ихы — наирхуарц,
Са сгу еисуент уи ашьала.

Азэгы Аҗсны аҗацэа,
Итин рцэа нырхыхны,
Урт ртыҗкуа рҗы
Дтэан ишьапы еитцыхны.

Бэиа ибон уигы Аҗсны,
Аха ханҗшхом җазшьала,
Бэиа ибон атыҗ җхақуарз
Са сгу еисуеит уи ашьала...

Лҗа илалҗт лшьа цқба,
Ан лшьа хуашьра ақум.
Аҗсадгьыл ауафы нануп,
Иан лшьа икьашьыр хақым.

Аҗсуа нара дзыцэхаз,
Дзон дзкуа кьатк ама.
Аха уи нан дзыцэхаз,
Иҗришьуан аҗама.

Ан лзы агублыра,
Еихау ыҗам цэанырра,
Аха еитам уи атқыс,
Аҗсадгьылаз агублыра.

Аҗсадгьыл азыхэоуп,
Амца аужьуа «Аврора»,
Аҗсадгьыл зтиуаз
Изрыжэнатца ашоура.

Рыҗсадгьыл азыхэоуп,
Аҗажэлар уи ашьтахь,
Аинтервентцэа ирыжэла,
Изыҗхарҗаз наҗ «раштахь!»

Рыҗсадгьыл азыхәоуп,
Ареволиуциа еибашьраан,
Миллионла атеицәа
Зышьталаз еилараан.

Иҗсадгьыл ахьчараз,
Атеи днеиуеит гушҗыла,
Иҗсадгьыл алахьынҗазы,
Атеи аҗсра даҗылоит.

Бзиа избоит сара Аҗсны,
Сыҗсадгьыл ауп, насгы
Сызхәит сан дсымамкуа, --
Убри сан лҗынхурасгы.

Бзиа избоит избанзар,
Зкы җ-нызкь шықуса зхыҗуа,
Сабдуцәа рыбаҗкуа
Абри адгьыл ихуҗоуп!

Бзиа избоит избанзар,
«Март 4» акура зхыҗуа,
Саб нашыцәа рыбаҗкуа
Абри адгьыл ихуҗоуп.

Бзиа избоит избанзар,
Сиит сара араҗа.
Сгу сыҗсы иара иатәуп,
Сагыҗсыроуп араҗа.

1961 ш. Акуа

МЫШӘҚЪАР

I

Араху дрыцын Баз Шьяабан
Дагышәарацафын. Зны иҗхәйс,
Афны илзаангеит мышәхәыск,
Уи зынзак иҗшқазан,
Ахшқашь ырхааны иҗатцо,
Аитцаркуакуа аҗатцо,
Хьыҗшыа илаазон Мышәқъар.
Инапышыцылит зынза,
Уамашәа ибзиахт аҗазшыа.
Ан лакуушәа енагь Хьыҗшыа,
Итәраа-җәраауа иҗәышәшәза,
Дахьцалак илыц иҗон.
Илхәо еилкаа иҗанатон.
Изцәажәомызт уи умхәар,
Зегь еилнакаауан Мышәқъар.
Агуараҗ иахьынхәхәы ажьымжәа,
Игылан азахуа ақуны амжәа.
Уаҗа иҗыхуналон Мышәқъар,
Амаху, ахтәар еилаҗтцәо,
Ажь фара иалагон интцәо.
Хьыҗшыа илуамызт уи лбар,

Ианылхәалак, — нак улбаа!
Хан уңхамшыазои абаа!.. —
Иаакрым-җырыман, — нан, нан,
нан, —

Нас ашышыхәа иналбаауан,
Зны ашыашәыраҗы дтәаны
Дшыңшуаз Хыңшыа ахучы дыкны,
— Уст Мышәкяр хәа дналырбейт,
Ахуч амшәахь дналырхейт.
Ашытахьтә шыапкуа инрыкугылан,
Аңхьатәйкуа шытых ирҗаҗо,
Даалымнахын дгудкыла,
Шытахька инаскьан итәырҗаҗо,
Асаара даманы инатәейт.
Асаби амшә дацәшәейт.
Ибжы тигейт дтәаауа,
Аха Хыңшыа дыццак'уам,
(Илдыруейт дафом, дыцәнакукууам).
Дааңшуейт избойт хәа иауа.
Алаку, ассир ахыкоу абар.
Асаби цака днартәан
Атла нахынҗаша Мышәкяр
Ажь лбаанагейт ихунан.
Ахучы инита нас,
Даргубзыҗит амшә уаҗцас.
Асаби ифон ажь,
Иан лахь җитон «таа — жьажь»...
Уи нахыс енагь шыыбжьон
Дангарылхлак ахучы агара
Дгудкылан Мышәкяр латәон.

Аишаз еиҗызцәахт даара,
Җнак зны Хыыҗшыа аутрахь

дшыказ,

Ахучы дахьгараз дааҗшын,
Сыжәга ихәозшәа адәныҗа
Дтәыуан илаҗырз иҗашы.
Мышәқьар неин иқарамео,
Ашьтахьтә шыапқуа инрынгылан,
Аҗхьатәила агара амаа анкыла,
Агаркуршә азхық хьаршәт иреуа,
Хыыҗшыа ишылулоз еиҗш

Мышәқьар,

Җшьшьәала иартысуан агар.
Җазных, ишәшьап ари лакушәа,
Ахучы дгаразцаз иара акушәа,
Атәыуара данақумтц зынза,
Агар кукуақуа ааҗныртын,
Иан данаан игубзыҗ-разза,
Дгархны дыжьжьо дакын.

* * *

Мышәқьар тынч итәом уажәшьта
Ахучқуа ирыц ицон аҗста.
Мышәқьар атцла ихунаны
Ахьа ашәрыц ршәшәаны,
Нас илыбааны тақа,
Ирылагыланы ахучқуа,
Ахьа афон, ифәысуа ишьтасуан,
Ирацлабуазшәа зны ираҗасуан,
Даргы ахумаруан иацәхасуа.

Ус уи ашыцылан аҗста,
 Уаф данацымгы ахата,
 Ашәра итчала еимдалон,
 Уахынла инанмаалогь калон.
 Ус аамта акыр цeit,
 Зны афныка зынза имаазент,
 Амчыбжь шыта итлашт абар,
 Икам Мшәкьар ахабар
 Аоны дзыфнатәом Хьыҗшыа,
 Зынза аеаҗсахт лказшыа:
 Дыфует, дыфует лымшә дашьтоуп,
 Икам ахабар, ма ашыта.
 О, лара хуаша, лымшә куашьда,
 Изылшьтызи уи аҗста?
 Лнапы хырччаа инанылааза,
 Иакуашьызма инкылаззарц?
 Ма ибнакыма уи зынза,
 Аназха, акура анназа?
 Агулацәа зегь еимда
 Дшаауаз длыхьзеит Хауида.
 (Хауида Хьыҗшыа длахәшьоуп,
 Мыцхугьы ацәажәара лказшьоуп).
 — Сахәшыа, сыхаара сахәшыа,
 Са сыҗсында уи камлакуа...
 — Хаи, ибхәшеи, — лхәеит
Хьыҗшыа, —
 Гуалсыс ус икабымтан,
 Иабацари уи хамбакуа... —
 — Мамоу сахәшыа уи хбараха,
 Уафы димбар акун уаха,

Абри бымахә мыжда, дцан
Шәарацара наф жәаха,
Дмаар акун, дгъажьит иаха, —
Хауида ацәажәара дафын,
Хьыфшыа дзырфуа дыфшын, —
Дышлеуаз иацы афста,
Иааигудхалан ибнатәыз цышьеит.
Бымшә дааихсын уака ишьгушьеит.
Сара издырт — иара ахаца.
О, ибзнахааит афсата.
Ианиасхәа бымшә атызшәа
Игу иалсит уамашәа.

II

— Ахучы уихылафшла амарца, —
Лхәан дцент азлагарахь иан.
Ахучы дангарих'уаз Манча,
Амра зынза илташәахьан,
Бзна еазә дибом иан леиха;
Ашьал икурша ахучы деилеихәан,
Дима ифьнеихеит фшыаала,
Иан даауазар дызлаарыз,
Афста илгоу амфапала.
Илафш накушәеит ус итрыс,
Жьафяркьак инеиуаз иафхья,
Ишалшоз ибналарц иафын,
Аха изыфцәомызт ихучын.
Зны иаатгылент уи данафхья,
Иаргы иаразнак днахаххын,

Аха рацэак даанмарамхазт,
 Ионы афынанахахт сафхья.
 Манча ибла инхылт ишхамха
 Амца. — Ушзымцо дыр иахья! —
 Цака днышьтата асаби,
 Ажъя днашьталт дыоуа, дыоуа,
 Аха икуаратцоит изк'уам.
 Цы инхутцалоит, цы инхутцуеит
 Джья-жьо Манча нак дагон.
 Ашьтахь зымца имоахыцуеит,
 Нас иохутцалент уи бардрак,
 Иара цакантэи ибартан:
 Адырцра аеаварцс, ишэакья,
 Итэоуп агу еисуа афсакья.
 Аха убаскан ахучы дтэааит,
 Манчагь дыоны уака дааит.
 Нас уа асаби дыжьжъя,
 Дцахт нахымоахытцыз ажъя.
 Асаара амат изааип игуахуу,
 «Дыкнасхар еибьуп» игу ус ахэахы.,
 Издырх'уада ихаф иааи —
 Ашьал ахкуа неидеахэала,
 Аць маху хынаа днахьынхалан,
 Асаби дынхишьит махук.
 Нас ажъя ахьшэакьаз данаан,
 Дшашьтаз дыхунеит даеа хук.
 Ус дкылнагеит адэахы,
 Уахьынтэ бнадук агуахы,
 Зынза дихаштит ахучы,
 Ажьоуп итоу ихафы.

Абар лашьцазент уажэшъта,
 Дтэаауеит, дтэаауеит ахучы.
 Иааикуршан зегь бнароуп,
 Агыгшэыг иртэуп аџста.
 Ицнарџзуашэа бгахучык,
 Иууеит уаџа абжы роу,
 Куцьмакгы џъара иџаауеит,
 џъара атыџырџыр шэахэауеит.
 Иџуруа, иџуруа абынхэа,
 џэыртџит ахаџыџ аџыхэхэа.
 Мшэыкгы амшэхэарџуа аџны,
 Ахуч иааигуараза инеит.
 Амшэ анырба егырт џхъатџны,
 Абнаршэырахь зымџа иџеит.
 Аха амшэоуп иаха ишэарџоу,
 Амшэоуп атџлаџуа ирыхунауа.
 Инеиуа, инеиуа шьта дабарџоуп,
 Абар иницагылеит уа.
 Идырызшэа ашэарџа дышџагылоу,
 Ахуч уажэ иџыт бжы гом.
 Аха агыгшэыг иџаџа игылоуп,
 Ара акы шыџоу агура азгом;
 Иџџысуеит уаџа ахы шьџых...
 Ихэырхэыруа, рху шьтассы,
 Таха арџом ран, рыџџых
 Амшэхэараџуа: — уласы,
 Умбои амла хайкунџэеит,
 Нан, нан умџшын, дахзылбааг,

Ахш хара шыта хгу җнатәеит,
Акуац, акуац, акуац ааг!..
Абас акузар калап ирхәо,
Ран навагъежъеит игурбьо.
Убри аамтаз ахуч иан,
Едарак аҗықуреи ллаган,
Алашараз кустбак кны,
Ианыршәланы амџа па,
Аоныка лҗаалхт дыщакны,
Лысаби — уи лҗа
Дахькнаҳаз даавалеит абар,
Аха кыт бжы гом җара.
Ма илдыруандаз лара
Икалақуаз. Ма ихабар
Зыками мшәан?
Амшә дырфама,
Ма икуатцны нақ ицама?
Ма дыщәазар ихааза?
Иидыруен ахуч газа?!

* * *

Махук аҗаџхәа иаахжәеит,
Нақ зымџа абнара ак нылалт.
Ан дыҗхәысми, даара дшәеит,
Даахьахәхьачит зны даатгылан,
Нас лҗыналхеит дыщакны.
Аоны днеироуп деибганы —
Зыгура угрози аҗста.
«Иџблак иитахыу — рхәоит алашә».
Лысаби уа дылгуалашәт.

Цъара акы лыхьыр хабита,
Лычкун хучы аныда днымхон!
Нас дзаазода уи деитымхоит.
Издыруада лычкун вбас,
Далтарц акуу лара лшэара, —
Аха дхуцуан уи абас,
Днеиуан дыкукъа амѳа тшэара.
Аидара дшатцаз уи илхаштит.
Гуаныла илхэауан ақуашьда:
«Аѳны сназаны схучы,
Знык снагузында ихы-иѳы».
Дыкоу цьылшьоит уи аѳны,
Ускан абнаѳ уа ааигуаза,
Ибла хучкуа еикуѳсаны,
Ацэа дтаршэуп ихааза,
Лара димбазакуа дивсит,
Иан лзыхэа цас нуашэа,
Уа данивсуаз дтынчза дыцэан.
Уажэы диргьежьырц дыхэхэошэа,
Дтэаауент, дтэаауент, ибжы
хыцэан,
Аѳста рцэажэо итыѳуент,
Цлеи гыгшэыги зырѳуент.

* * *

Ѓыхьа нахьхьи ѳақ зыргаз,
Амшэ акун ахучы дызбаз.
Уажэ иан дивсны данца,
Иара даныцэаа ибжы тца,

Иацреибахэа аҗацэа,
Ахуч иҗаҗа, абар, инеит,
Имшэазакуа хыхь ихунейт.
Абз нцэйтцнырхэхэан зны амза
Ашьхарҗь иаавцит, нас җшьшьала
Ацҗхь надччалт амшэ қамсажэ,
Инеиуаз амахукуа ирхынхала,
Асаби уа дахькнахау,
Абар, абар иахьназа!
Агу еисуа атҳарахэа,
Аештэҗья хыхьынтэ иҗшуеит,
Абыҗькуатэҗья рыҗсы за
Икалари хэа иҗаҗшьауеит.
Абар дтэаа-тэаауа ахучы,
Амҗаҗшь ацрашэы ихы-иҗы,
Агыгшэыг дакыуп дыкных,
Ных, шыҗа ихалшо егыҗкам, ных...

III

Дахьхуит Манча, аха иабаҗоу?
Ажьакузар ианылашьца ицэызит.
Дцэыкуку-цэыжэжэа, ишьымхта
җуаҗуа,
Инулак, нас абна дылцит.
Аҗны данаан дгуаҗ-уазыруа,
Дыкун уи иан Хауида.
Агула-азла хабарк здыруа,
Даҗкамлазеит цья җнатак...
Ашьҗахь Манча ауха ихтысыз,

Уи дахьталаз, уи дахьтысыз,
 Хатца назакгы ускак илшом.
 Иашья иҗсы таны дырбар,
 Даеазны азын ихы идыршан,
 Дмыцэакуа ааиршеит абар!
 Ашырҗазы иан лахэшьа,
 Хыхь зызбаху ххэахьоу Хьыҗшьа,
 Дахьынхоз агуар дынталт.
 Хьыҗшьа икалаз лахахьан,
 Лхатца нахь уафь длышьтхьан,
 Уажэ даҗьуа Манча днеихалт.

* * *

Ааҗын шыажь катцо игукза
 Уцэа-ужьы иналало иҗхаза
 Амра абыржэоуп иангыла.
 Убаскан агуашэаҗ иаатгыла,
 Инрыхуаҗшын аҗацэа, —
 «Шэтынчза шэыказ шэымхэацэан» —
 Ахэозшэа, нас агуашэ инталан
 Мшэык аҗаанахейт җшьаала
 Агула җхэыс раҗхья илбан:
 — Уаа ани ббоу Хьыҗшьа, абан,
 Ани амшэ.. Б-Мышэқьар!.. мшэан
 иакыу?..

Исзеилкаауам изакуу?.. —
 — Унын, с-Мышэқьар ахата! —
 Хьыҗшьа днаҗылт дыццакны,
 Дахьгурҗьяацэаз нахкьаны

Татарстан Республикасы
Җаһангир җамгыр

Иакыу лбазом. Аҗста
Ахучы дыкнызхыз иара акузаап,
Уи аҗурых зынза илакузаап:
Манча наб аҗста амшә иишьыз,
Ихгы ахәсакуагъ ззижъаз,
Иашатәкьаны ибнатәзаарын.
Цыҗх абна нанца Мышәкьар,
Афызак уаҗа набазаарын,
Уиоуп изызыз ахабар.
Азын нас атыҗра иҗалан,
Ааҗын итыҗит Мышәкьар.
Уажә ишыҗоу жәбоит абар;
Аҗаҗә хучкуа җба аҗуп,
Уаҗҗас еилахәарак наҗоуп.
— Хыҗышьа дыбзаазгеит әхшара,
Са сзы иҗабымҗан гунхара, —
Ахәошә уаҗа, ахучы,
Дааҗса-дкара Хыҗышьа дылнаҗент.
Игубзыҗза ахаҗы.
Амшәхәара хучкуа уажәада
Дзымбазаҗыз ауаҗы,
Ишәаҗы-рхаҗуа урт уажәы,
— Нан, нан, нан,
Нан, нан, нан, —
Реаддырҗуҗуалон уаҗа ран.

1947 ш.

Дәрыҗышь.

ҚАЗАҚСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫ

АБАЛЛАДАҚУА

АҖХЪАРЦА

Дынхон Кбагуа хәа АҖсны агаҗа
Етымк, дызмамыз тынха.
Дыцәон инапы ихы инатцатца,
Иқуацәажә аҗ — наб итынхаз.

Акызатәык җызас имазаз,
Инапала иҗаитцаз иҗшзаза,
Издыруаз игуаҗа, имаза,
Атзамцаҗ икнахан иҗхъарца.
Иаакнихлон уахьынтә
шыбжышьтахъла,
Днатәон, нас инықукны ишьамхы.
Зны илақууа, зных аҗышьтых'уа,
Абжы хааза инталон угу, ухы.

АҖсадгьыл азы афырхатцара...
АҖсадгьыл иазкын уи абжы.
«Арт ашьхақуа ансымам сабацара?..»
Иаргылон ари ашеа уху-ужы.

Ахуқуа ирхытц ицон уи ахара,
Ашьхақуа рахьгы иназон.

Амшынцѣкѣ нахауазшѣа агу

наахуара
ᠠᠮᠤᠰᠢᠨᠴᠡᠵᠡᠬᠡ ᠨᠠᠬᠠᠤᠵᠢᠰᠱᠡᠠ ᠠᠭᠤ

Аеыртынч ладахьыка изрелон.

Ргу хыт-хытуа амѣасцѣа аатгылалон,
Рыекуатѣкѣ калон ицарза.
Абжыы захауа, ахара агулара,
Иацдырѣзуан гуаныла аѣхьарца.

Хар змам хѣа ззырхѣоз уаѣышьала,
Еыуаѣык дынталеит зны агуарѣ.

— Уѣхьарца уманы усышьтала, —
Нас изнеит тыркуа туѣарк.

А е у а ѣ

Дузаазгеит ацкун хазыназа,
Иенѣш дыкам ѣхьарца архѣаѣы...

А ту ѣ а р

Уажѣ уи азызырѣыха сымазам.

А е у а ѣ

Минутк, минутк уаазырѣы,
Дустом ари ус хумариалаза...
Арѣыс иархѣеишь аѣхьарца.

Атəым-уарзы ашəахəара алазам.

Ацкун дəагылт дыхшəааза,
 Али-п̄си рыбжьара дагьындəылк̄ьейт.
 Аџацəак тəан ишанха.
 Дхуааит нас атуц̄ьар, иекыди к̄ьейт:
 Смацуцəа... Шəишьтал... Шəейха...
 Кьагуа дырцəцент уа дыбналаны.
 Тынчрахын нас хамтакы,
 Ианибоз тəымк агуарп̄ дталоны,
 Иезон иара иаразнакы.

Ац̄ь дəхунон, иакуз ашəч дналатəон,
 Игу п̄шаауа уака дып̄шын.
 Илабырз, илабырз иалатəон.
 Иани иаби итака ижын..

Аракагы иаанымџаст ирыц̄хара,
 Иуаажəлар, ип̄хьарца ашəа зызкыз,
 Дəыкулт ианхытца рыц̄хара
 Амхац̄ьырра... Ап̄сны ашə азыркыз.

Рыџныжəкуа рышəкуа ныркыдцаны,
 Нышəнап̄ык рыкуа интатца,
 Рып̄садгьыл рыц̄ха иныкутцаны,
 Тьркутəыла «ирп̄шаауан
 рлахьынца.»

О, шəара хабатца рыц̄хакуа,
 Шəкус изынзалои шəыхтыс?..

Икамлазаап шәшәақыкуа

шәырмаытцхакуа
4357330
20230910330

Аха дарбан шәгу ззашәыртыз?..

Зыены дцоз ауха дагышьтамлеит,
Итәыуан, иңзуан иңхьарца.
Нас амхаңыркуа дынрышьталеит,
Ашыжь уа илахь еикутца.

Еснагь уи ҫызас имазаз,
Инапала икаитцаз иара,
Издыруаз игуата, имаза,
Аңхьарца икымызт ара.

К ь а г у а

Уңсадгыл уаныкум заку
гурбьарей?..

(Аңхьарца аирхәом иңьабо).
Сыхудатцәкьа ахәызба аҫырхара
Сзымгуаҫьт усмазбан сызбо.

Иңхьарца икышә инадкыло,
Дагузуан деитагузуан иара.

К ь а г у а

О, уаанха уара сыңсадгылаҫ...
Антыра аумырхьын уара.

Икнеихаит аң-маху ихуныганы,
Дзыхшаз рыңсыжра аханы,
ҫаантит, нас ибжы ҫтыганы: —

ТАТАРСТАН
ҖАМИАТЫ

Сатоумтан, сыфсадгьыл Афсны!
Сатоумтан саб!
Сухэоит уара...
Саб!
О, саб!..

Исылмшеит угу нахуара...
Саҗабымтан сан ма бара!
Шэныжьны дцоит шэычкун наф
ахара —
О, издыруент сшафсамхаз шэҗара!..

А ф х ь а р ц а

Укамлаант уахьнеиуа азэы
ухихратэы,
Хаухамыршткуа арахь угьяжы!.. —
Игон абас иҗзы-җызуа хыхьынтэи,
Афхьарца арахуцкуа рыбжьы.

Аҗба цон Амшын еикуа ихыланы,
Афсуа мхаҗьыр рыла итэны.
Кьягуа хыхь ашьхуаҗы дгыланы,
Дазфшуан инрыжьыз Афсны.

Иахауан уа афшалас налыҗны,
Ифхьарца арахуцкуа рыбжьы: —
Шэаанымхан атэым дгьыл
шэанааланы,
Шэыфсадгьыл ахь, Афсныҗа
шэҗьяжы!

Ачкун игудшылан илабырз, Ицэкубарха итаэон, нас амшын.

К ь а г у а

О, заку гумбылрей илархуц...
 Ип̄жэон уака, игу еилашын,
 Ап̄хьарца ахькнаҳаз амахуае
 Арахуцкуа ирґасуан ап̄ша.
 Аанхсыб̄рак ауамызт шамаха,
 Иб̄зуан, ишәахэон есымша.
 Акарматчыс иацнарб̄зуан аап̄ынра,
 Ап̄садгьыл ап̄сы штоу ахэон,
 Ғымтуа иаанхомызт ма ап̄хынра,
 Азынгьы ус ишәахэон.
 Рылабырз ирґыкьасоз ашьхакуа,
 Рґашханы алада илбаак̄ьон.
 Нас амҳац̄ьыркуа згаз ашхуакуа
 Ирыхьзарц ртах'ушәа иццак̄зон,
 Ажәґангьы ара илабырзышалон,
 Агу арп̄шаауан ап̄хьарца абжьы.
 Ахәыхәкуагьы к̄уитза таацәашәала,
 Ац̄-маху инькутэон шыжьы.
 Амшынгьы, уи б̄зы-б̄ызуа
иак̄ышәахәоз,
 Ап̄сны ашьапы шышьуа иагузуан,
 Амрагь губзыб̄за ахьы шәахуа
 Азылашьтуа адгьыл арп̄хауан.

Оынџажџей хџа шыкуса ахуцракуа
 Атџым дгылаџ дрылан иара.
 Март азы ейхсыџт Аџсны
ахысракуа,
 Убаскан иагьакушџеит иаара.

Раџхья дагьдџыкулеит, иара хуаша,
 Икуацџажџ ахьгылаз ахь зны.
 Ибоит хџа дыџамызт игу иахуаша.
 Даман агурџа дыџкуаны.

К ъ а г у а

Саакухозар акухап ус сшызатџџу,
 Исымада, исџызада ара?..

А џ х џ а р ц а

Аџызцџаггы уоуеит, аџызацџагь...
 Уџсадггыл азын угубылра
 Мыцџацзар, уней уахь
укуацџажџ ахь —
 Агурџьбара уакушџт уазыџшын...

Ассир;
 Зыџжы иаџауаз — иацџажџоз,
 Иџхьарцакун.
 Уажџыггы аџь-маху ихшьын.

Иибо закузен, ма доашьазоу?
Ажэлар еизызгеи ара?
Акуаце ахьтэ даадэылцит уафасазав
Дналагеит ажэа ахэара.

Ажэлар агуакьхэа рнапеинкьара,
Хамтак ацэажэаф даазыпшуан.
Кьагуа уа ажэфан-гуашэ аймкьараз:
Пжаимбарк дибазшэа дыпшуан.

Ажэахэаф дцэажэон афсышэала:
«Атыхуа пцэент, ха хыхьртцэа,
Ххуаезаны хазмаз цэгьафсышьвала,
Ахратэра хыххэоуп анхацэа!

Ах дгьылкуа шэа ишэтэуп шыта
нахыс,
Дыкам Афсны ах, атуцъар!..»
Абар Кьагуа игуфракьа ахьшанхаз.
Насыпрак дахьакушэаз абар...
— Иумыхьаант хырфа агыжьра, —
Хыхьтэ абжы аагахт афхьарца,
Аамта фыц иалшоит ур
рыргьажьра,
Уашьцэа рзы угу хатц-хатца!..

Кьагуа дынхоит нахьа Афсны агафэа.
Цфа рымам иуа итынха.
Дыцэоит ахчбаба ихы инатцатца
Икуаскьафэы, иафызоу ахан.

Ип̄хьарца, ип̄сы зыб̄роу ошьт̄ихлоит,
Имота апианино ааиртуеит,
Ашэакуа аацэырго

шыб̄жышьтахьла,
Игур̄б̄о атаацэа зегь натэоит.
Иумыхьяаит хыр̄фа агыжьра, —
Апианино ахь иахэоит ап̄хьарца, —
Амхац̄ыырцэа Ап̄сныка

рыргьяжьраз —
Амхац̄ыыркуарз угу хатц-хатца!
— Исылшо кастоит, ихатца! —
Атакс иахауеит ап̄хьарца!

1960 ш. Хуап̄.

ЗЫҖСЫ ТΟΥ АҖСЦӘ

Уахык сумацара сгуеигуеиуа,
АҖсыжырда савсны снеуан.
Иаасгуалашәт схучра;
Ақытаә сызхаит сара.
АҖсны ахауа аҖсабара,
Ашьха, аҗаа, акызбы, аккара
Ауааы дгумшәааы дкартоит.
Дшыхучу аҖсабара итоит.
Уаха иагъарааны сыкухула аккараә,
Ма ашьха цәхәыраә, ма абаху җаҗараә,
Суапа аасыкурша снаиа
Сыршахан.
Акуцьма гуарта
Зны сахьышьтаз исыннан,
Сахь идәыкулеит сара сгуартан,
Рыц акҗыхәа еиҗакшон,
Рыбла җырбышәа илашон,
Аха сара стыҗ сахымтит,
Ихутцсырттаан уаҗа сымца,
Иршә ианрыласта акуастҗа,
Еимхабҗыжәаа ицент еиха!

Зных иансытрыс абынхэаҗа;
Махук сөахьынхалан сөаҗа
Инсытфрны, е-ес, ицент,
Амшә атыфрафгы снахьент.
Агыгшәыг сара срыцәшәомызт,
Аха аҗсыжра ба сынхомызт.
Сымфәан иказар тхыбжьон,
Иаасгуалашәар уа сгъажьуан.
Аҗсыжра дтыц уаф дсымбацызт,
Аха икеи, рызбаху исмаҳацыз?..
Сгу азцаны сыкан сара,
Икам хәа рыцҳарак цъара,
Аҗсы, аҗьныш ирыбзоурам.
Абар уажәгы савсны снейуөит,
Аҗсыжырта, аха сшәазом.
Мцакуак хуцкьа иаакуюеи-цеуюеит,
Тынчроуп, уаха шьтыбжь газом.
Ирылшагушьои аҗсцәа, рыцҳа,
Бзамыкуруамзи рыцәшәара!
Икахзар урт урк'уа, иуцҳауа,
Нас иузыжхозу дара?
Аха сишь,
Ант закузи?..
Абар иахьыкалаз ашана!
Аҗсцәа аатыцын ақьашана,
Сымфәа ааихтцәа ирымки!
Цәыцдалашьцоуп, аха исбартоуп.
Сара сзыхәоуп,
Сара сгуартан,
Сынрывалар хәа иҗшуп абар...

Сгу нтыпсаант, напсам иззар.
Сшәеит.
Сабамшәо пхыз избама,
Апсцәа аатытг апсыжрта аргама.
Аргама избеит, аха сгьяжбыр
Пхасшьах'уеитаз сара схала,
Да сырзааигуахонт пшьаала,
Иалшоит сылкагуа сыркыр.
Иалшоит срылцыргы лыпхала.
Ашыр-сырхәа үс иаацәыркбан,
Хөык ахацәа аасәагылт.
Руазәк нас днысфьркбан,
Сышьтахька дниас днагылт.
Сылапш накушәеит ицырцыруа
Итыхны никыу ахәынцбар.
Сара исымазам абцбар,
Икастцарахәа сыздыруам...
Уажә иаасгуалашәеит сара,
Жәацы ауха дылкагуа,
Хатцак дшеилырхыз ара.
Икам ара зыгура уго,
Насгыы исхаштран хәа калома:
Ихьтәы саат дахдыркбан,
Арпъыс шьахук,
Акыр туама,
Абратцәкья дышьны дышьтан,
Саргыы дызбеит шьыжьемтан.
Изкуа иалаз ахәынцбар,
Апъынтца алхәхәон игушпъы.
Аа, абарт роуп дызшьыз,

Абарт...
Уажә сара исызкыуп рнапы.
Икылчхухуза атапанча,
Ахьсәакуы ахы стапшуеит...
— Уееилых! — иаагегит абжь хуанча,
Сееилысхрыу нас, сгу пжәоит:
Арпыс наза — смацәақьаза,
Сшьамхныршланы, схәынтақьаза,
Сааилырхыр, нас абыржәы,
Блас ицәырызгари уатцәы?!
Сгу пжәоит,
Схы гьежьуеит,
Сдакуа шьтыпәо ртыпәо нахытцуеит,
Ашәара акум, ашәара схытцит —
Акуцьмакуа сырәапшуеит!
Акуцьма схәоу? —
Имариацәоуп.
Акуцьма афьаза лкагуа иафом!
Ауафь хумга еиха деицәоуп!
Уи зынза ауафь дишатом.
Ауафь схәоу?
Мап сағамыз —
Акуартлахкуа уааума абарт?
Ауафь исахья рзынханаз,
Ауаа ирхақшьылуеит иаабар.
Шәаныззаа нақ адунеи,
Шәара анаур цәыршәагакуа,

Абажэ гуаџеиџш, згуи згуацэеи
Ахуа агулппуа, агухыршэагакуа,
Шэысџыртц наџ,
Исышэџ амџа!
Шэара шэзыхэан иџам хиама!

1958 ш. Москва.

КАИДЫХУ ЛБАА

Кавказ ашьха аҗадахьыка,
Ақыҗа Инҗыкыҗкун
Акнытә нубонт уи ахьыкоу,
Иаҗараны таҗкумк.

Уи цкыа игуамта угыажьыр иашам.
Унаҗагылт ахуы.
Аха умхунакуа цкыа нубашам,
Еилырга изакуу.

Нас уҗыхуна аҗхзы җхьахәо,
Аха умтәан ара.
Убла хызх'уа, угу ахьахәо,
Унаҗшы хара.

Аладакоуп уи, Кавказ уа
Ашьхакуа еиҗырхухуа,
Ажәҗан агу иказказуа
Иаҗоуп иаҗаҗхо.

Ахра дукуа җыа асы рәажьуп.
җыа арәаш лбаакыонт.

Цъара ахэаш анаку тажбуп,
Цъарах араху хэуент.

Уахьынтэ иалкъя наауа азиас
Инцъыкьчкун лакьюа,
Уажэ уцкатцэка инытс «убзиаз»
Нахэаноуп ишцауа.

Нас акаршэра, адэенужьра,
Ачарта, азарафь...
Ирылсны, кубина азыжьра
Иналалоит иара.

Арахь, нырцэка, амраташэарахэ
Цэхэыра хуны инашьтуп.
Амрагыларахь, аху иатцэара,
Цла ыкугылам ихтуп.

Шьта уёынахи усшэа худака,
Абашниа — абаа,
Аху нахьыкугылоу уака
Унадгылоит, иба.

Атытэ акууп адэахьалагь.
Амцкуа еилабгоуп.
Ахахэ онажьбуп уахьаналогь.
Аха ашьапы бубуоуп.

Ари абаафьы ирхэоит анкъя
Хамид хэа азэ дынхон.

Дыказаарын ицэа дамк'уа —
Хатца бааҕсы бубуан.

Ижэахыр кьакьан, изара тьуцэан.
Иблакуа еикуатцэан.
Иҕатца хыршан, иҕынтца аадуцэан...
Дашэыуа хатца шьтран.

Хан, ахьырхэо шэакь тькьаран.
Мцабзын иҕраз.
Дахьынагылазгы дбаа гуаран. —
Дыҕеуеит абаа ианкьаз.

Ар ыказыргы еилаҕыхха
Инеигзон игуахутэы.
Имазамыт уи цьа гутыха,
Дтан ихахэатэы.

Иара ихаан иара икьта
Дамбазеит архэоы.
Аха икьтаҕе дразкьдан
Зхы иоахо ауаоы.

Уи икама аникунитца,
Акулара иазкын.
Абаакынтэ ыырцэ аху акнынза
Аш-цха изхын.

Хамид дныкусуан ацха ҕшьаала,
Нак хара дцалон.

Аекуа, ацэкуа еилацала,
Уахынтэ нааицалон.

Ақарачцэа, анафеицэа,
Ататар, аказақ..
Дрықулон, ирхэуан, уама рзаанцон,
Идирхэомызт ажэак.

Каидыху, иара ип̄хэыс хазына,
Ап̄снытэын, дцарза.
Дыртып̄хан рхэонт Арзынаа.
Лыблакуа хааза,

Дшынеибакуу дашэырцатан.
Лцэа-лжыы еилп̄хаауа,
Алампа зуцахи иунацон?
Лара еха длашауан.

Хамид қуларантэ даауазар
Уахынла илашьцаны ,
Нырцэ ахуафы ибжыы аагауазар,
Лара ахышэ аартны,

Индэыллырхэхэон лнацэкьыс уа
Ацха аалашон.
Иара еизца араху дрысуа
Икуцала нааицон.

Абас инхон арт афыцэа
Абри абаафы.

Абзиабара да ирафаза,
Иаргурбьон рхафы.

Алаф еибыхэо урт анхумаруа,
Еиҗхныџуан, икуҗон...
«Урт еибамгаргы ишҗаруаз»...
Издыруа ирхэон.

Аха иагья дыбуџуахаргы,
Иззаигуоу зхатэы,
Абзиабара илоу мцаргы,
Ицэгъахоит иштэы.

Хамидгы иҗхэыс аеҗныхэа
Налиҗеит, бара
Бызҗсен, быџноуп сыџныхэа,
Былша алоу џара.

Атак лымхэеит уаҗа дныҗкьан,
Ари ажэа илаҳаз,
Аха игунылгеит Қайдыху рыҗха,
Имаант лгу инхаз.

Ма акрыҗанда дызхиркьахэа,
Қулара данҗоз,
«Уақумҗо убри» — хэа иалхэан,
Уи акузоуп дыззаџуаз.

Ари ашьтахь уаха џахан.
Лхатцагы дымгъажьыҗт.

Ашарҗазы лхыза дѡахан
Диеит, аха дызмыцѣт.

Лгу нирхазаргъ жѣац лхатца,
Диззызуан уажѣы.
Ибзнабарала итѣын лгуатца,
Дыҗан иара изы.

Ахышѣ аалыртыхт дѡагылан.
Амза ташѣахъан.
Җтакуакгы уажѣ ихылан,
Адуinei лашьцан.

Нырцѣка лхатца ибжъы гарымашь
Хѣа уи дзырѡуан.
Инцъыкьчкун затѣык уа игурымуа
Абжъы цѣгъа тыѡуан.

Инцъыкьчкун хѣа, ирхѣонт анкъа
Адѣгъы аѣахыгза,
Уажѣ нахьтысуа азышьтра намк'уа,
Идун хѣа цѣгъаза.

Җандыху адырѡагъ дышьталан,
Дышхуцуаз лара,
Итцырза лхатца иѣтышьала
Ибжъы аагент хара.

Ахышѣ аалартит уа дѡатцъан.
(Лыгугы хучык иаашѣеит),

Индэыллырхэхэент лнацэа, уатэка
Ацха аалашеит.

Хамид араху наанцоз уа
Еидцала ипхатца,
Ак ивсны усгы изцозма,
Ибжы рахауанатца.

Аекуа ыкулеит рапхья ацха,
Ацэкуа, ажэкуа нас.
Икарцозшэа уаха цасхэа
Идэыкулеит урт еивас.

Ащца авдара ду анун,
Мыцху ихадхадон.
Араху Хамид ибжь рхэуан,
Ибжы-цар наанакон.

Ус иныкусхьян абженхарак
Ацха аалашьцеит.
Еилауатыруа уака араху
Иапхья нааилахеит.

Лашьцан, атэыршы уэакызар
Иубома цэара.
Ма цэашьызаргь ак икызар
Илшон ркацара.

Инцыкычкун цэкуарпэо агуарахэа
Цака еилашуеит.

Тәymiтәшашәә асас раха,
 Ацха ашқа иҗшуеит.

Иабрақшан цәык атәыәә,
 Җык ацтәы цәгыәхейт.
 Араху трысит, иә измыәуа
 Еигутасуа еилахейт.

Ар еидызцалоз ахатца
 Ицәә даатазыт.
 Ихәаухәауа ак игуатца
 Иныцаххы даархуц.

Шәәкь тҗбарашәә иац иҗкама
 Тбуцәәа данырзней,
 Анаәей-хышыщәә акы рхәәама,
 Аҗсра иамыршәей.

Ирурызеи, дара рхала
 Рырахукуа неизца,
 Ирымтар, еилгомыт лыҗхала,
 Ицәон рлахынцә.

Уаҗа имахуәы илшара
 Урт реиха ибубуан.
 Аха ара?.. — ех лашарак... —
 Игуахы еибак'уан.

О-о бара у-уи... О-о ибыхьи?..
 Иаарҗха бнацәы... —

Ғиҗит, дыхэхәеит, еитағиҗит,
Аха дубап уатцәы.

«Лгу нсмырхази, — шыҗа
дазхуцуеит, —

Умцангы лымхәаз...
Дагыашан уи... Сагьякуцуеит...
Изгон шыоук идырхаз...»

Атцх агьягымызт ашара,
Избеит азгышра.
Ускан ацха ганкахьала,
Иаҗын аҗжәара.

Абааҗы Қайдыхугы дтынчым,
Лгу шәан ишәаҗьоит.
Алашара ицәгара лымчын,
Уажәы дшаҗь-шаҗьоит.

Дахыццак'уа лхатца нааира,
Лнацәа шизларгыхоз,
Иажәа, «бзыгысеи» есаaira
Лгунхара арбубуо,

Сызгысоу исырдырп аалгуахун
Даахеит лнацәы.
Гытк анбжыыс дырҗагы днахан,
Аха дылбом уажәы.

Лнацәы ргыхо дыштәаз уаҗа,
Икказа наашеит.

Лхатца деибганы дабакоу,
Ащца еикужэжэахьейт.

Дыхэхэан артэаахэа, нангуалта,
Ддэылкьейт адэахьы...
Лхатца лхала азы даналта
Изылтахи шыта лхы.

Лхатца, ахацэа рхацэа алым
Дыкам уажэшьта.
Лхатца зейпш адунеи далам
Еипш длоуам еица...

Еытха-еытха нахьшы ашьаза,
Уи лжыы тыжэжэа,
Иахлыршэуаз аҗаҗа, ашьаца
Аркапшыын ашьа,

Икылкапшы-кылкапшыааза аху
зенгь

Икоуп нахьяггы.
Дгуак-уазыруан, дыгужэажэон.
Ус данпшы азахьы,

Ащца азхык азы ихыхухуала
Днахуапшит ишхыз.
Лхатца уи акумзи дызкугылаз,
Днеилыпсаахт дшеибакуз.

Дагыныкуххын уака ахыкуа
Дыпейт азахьы.

Иѳыр-ѳыруа лых шытѳера дукуа
Акын лнапы.

Уи нахыс натоу ентыфроуп
Ишубо ари абаа.
Дад уаргыы шыта амѳа умоуп
Каидыху лху улбаа.

1955 ш. Акуа.

А Х Қ У А

Ажәенираалақуа

Саб сахымтәыжәқадоу ихаразам	5
Амрен кремльтәи аиацәен	7
Атақмада Гыд набжьагажәа	9
Амқа сыт	10
Конго апатриот ибжьы	13
Лзаатәи аҕса	17
Д. Гулиа игуалашәара назкны	20
Апоети апрозанки	24
Апоет иажәа	27
Ауақы дыҕсит аха...	31
Бымтәыуан сыҕшза-хуч, бымтәыуан	35
Сыблақуа лзара-па ишҕадхала	36
Баан ара ашышьықәа бсыватәа	37
О, сбыхәоит сабмырган аеҕныхәа	38
Ғхызтқас иниас ишҕаца	40
Азҕабцәа арахь иҕшуан, сханагалт	41
Зыхьушәа икуеикуенуа	42
Бзиа избоит уаха санышьталаша	44

Иаазыхухуашәа бхы бҕы асахьа	47
Бҕышәырччара шака игукузуен	48
Ибдырузар исыхь, Лиалиа	49
Шьыри суада иҕначчонда	50
Ех, бара атыҕха бышҕагазоу	52
Умгурфан ссыза, умгурфан	54
Абри уарен сарен бызшәак ауп иаххәо	56
Исклак хәа иҕуушәа икьалаха	59
Хан шьыри абри сгу ацәа	60
Амаҕ	62
Ашәа	64
Анхамҕа аразкы	65
Расим Ажьйба игуалашәара иазкны	66
Мантәи адемонстрациахь	67
Ғааныбзела шәгурҕо шәнеилаант	68

Апоемаҕа

Бзиа избонт сара Аҕсны	75
Мышәқьар	81

Абалладаҕа

Аҕхьарца	95
Зыҕсы тоу аҕсцәа	104
Кандыху лбаа	109

ანჟეაბი ვლადიმერი პლატონის-ძე
ჩემი სიყვარული
(აფხაზურ ენაზე)

Анкваб Владимир Платонович
МОЯ ЛЮБОВЬ
(на абхазском языке)

Аредактор *Гублиа Г. К.*

Атехредактор *Хахмигери М. Д.*

Акорректорца: *Папба Т. С., Ашьхараа Т. С.*

Асахьаҭыхы Аҕыиңьал *З. К.*

ЕИ 00879. Аус алулар. иҕыҭ. 25. III.1964 ш. Акыҭхьр.
анапы аҭаауп 22.V.1964 ш. 3,87 кыҭхь бьыц ыкоуп.
3,25 аҭыжьр. хыҭхьаз. бьыц. Аҕьаад аф. 70 \times 92¹/₃₂
Азак. № 1895. Атираж 600. Аху 32 кап

Қырғтөмлатәи аҭадаратәи полиграфтыжьырта.
В. И. Ленин ихьз зхьу Акуатәи атипография.
Ақ. Акуа, Ленин иул., № 6.

Аху 32 к.

48/55

